

בס"ד

גליון

להבות אש

תורות עובדות והנהגות
מרבותה"ק מקרעטשניף זי"ע
ומיבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת ויקרא - שבת הגדול
תשפ"ה

בנשיאות כ"ס מנו אדמו"ר שליט"א

זו"ל ע"י מכון תורת אש
שע"י תלמידי וחסידי קרעטשניף סיגעט
בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

י"ל ע"י מכון תורת אש

פרשת ויקרא
שנת תשפ"ה
גליון רל"ג - שנה ו'

© כל הזכויות שמורות

להשיג הגליון על אימגיל

נא לשלוח בקשה אל

m@torasesh.com

להארות והערות נא לקרוא

347.291.1133

פאקס: 845-407-8916

מי שיש לו איזה חידושי תורה או
כתבים או טעיפס
מב"ק מרן רביה"ק זי"ע שלא יצאו
עדיין לאור נא לפנות להמערבת,
ותשוחח"ל

סדר לימוד 'עמוד היומי'

צ

מסכת עירובין	
ג.ג.	יום א'
ג.ג.	יום ב'
ג.ד.	יום ג'
ג.ד.	יום ד'
ג.ה.	יום ה'
ג.ה.	שב"ק
חזרה	

מערכת קול קרעטשניף סיגעט

מזענעשה ונשמע
בחצרות קדישנו ובצל הקודש:
דברות קודש, מודעות, זמנים, חדשות,
ושמוחות אנ"ש

ארה"ק 799-12-26-077
חוץ לארץ 3063-585-646

ע"ה, אע"פ שלא היה בחטא עמהם, ולכן כתיב ויקרא אל משה בא' זעירא, להעיד שגם משה רבינו ע"ה היה בעניויות ושפלות כדרך שהיו כל בני ישראל ע"י החטא, והוצרך שהקב"ה יקרא לו, כי כ"כ הי' נשבר מפחד ה' והדר גאונו, והוצרך לקרוא לו בקריאה של חיבה.

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (ויקרא א, ב), ולכאורה אחרי תשובה הגדולה מחטא העגל, למה הקדים מיד לדבר מקרבנות החטאים והאשמות, ואולי ישארו בני ישראל בתמימותם ולא יצטרכו לכל זה, וגם למה כלל הכתוב תודה ועולה ושלמים עם חטאת ואשמות.

אך הפשטות הוא דכתיב (קהלת ז, כ) כי האדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, וכאשר אחז"ל (הוריות י:): עה"פ (ויקרא ד, כב) אשר נשיא יחטא, אמר רבן יוחנן בן זכאי אשרי שהנשיא שלו מביא חטאת, על שגגתו הוא מביא, לא כל שכן על

"ויקרא אל משה וגו' (ויקרא א, א), ויקרא כתיב א' זעירא, ורומז על ענוותנותו של משה רבינו ע"ה (ע"י בעל הטורים), ובהקדם דברי זקה"ק הרזא דשבת דלעיל מיניה בסוף פ' פקודי כתיב (שמות מ, לה) 'ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן', ועד כמה גדול כוחה של תשובה, דכידוע החטא גורם להסתלקות השראת השכינה מישראל, והנה אמרו חכז"ל (ברכות ל"ד): במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים עומדין, כי הנה אחר חטא העגל כשירד משה נאמר (שמות לד, ל) וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן אור פניו וייראו מגשת אליו, שהיו יראים מהחטא שבידם, ולא היו יכולים להתקרב לשכינה, ואילו אחר שעשו תשובה וכיפרו החטא ע"י תרומת המשכן היה השראת השכינה כ"כ גדולה עד שנאמר ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. ע"כ דבריו הק'.

ומעיד הכתוב אשר השברון לב שהיה לבני ישראל, היה גם למשה רבינו

דכ"א', 'דכ"א' גימ' ג"ו שם הוי"ה
ב"ה, שזוכה להתקרב עד ה'.

ו'יקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל
מועד לאמר (ויקרא א, א), לנעץ סוף
ספר שמות לתחילת ספר ויקרא,
דספר שמות מסיים עם הפסוק
(שמות מ, לח) כי ענן ה' על המשכן
יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל
בית ישראל בכל מסעיהם, וכדאיתא
בספה"ק דבחי' יומם' הוא בשעת
שביהמ"ק קיים, שהיה השראת
השכינה בהתגלות בבית מקדשינו
ותפארתינו, ובחי' 'לילה' הוא בעת
הגלות, שהשראת השכינה הוא
בהסתר ובכיסוי, ומתגלה בימי הגלות
רק בתוה"ק, כמו שאמרו (ברכות ח).
דמשתרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה
אלא ד' אמות של הלכה בלבד.

ומה יתפרש 'כי ענן ה' על המשכן',
שהשראת השכינה תהיה על המשכן,
'יומם' בזמן שהמשכן וביהמ"ק קיים,
'ואש', רומו לתורה כדכתיב (ירמיהו
מ, כט) הלא כה דברי כאש, והשראת
השכינה ע"י התוה"ק 'תהיה לילה'
בו, כאשר יהיה בהם בחי' לילה
דהיינו ימי הגלות, דאז יהיה ההשראת
השכינה ע"י התוה"ק, דאין

זדונו, נשיא שלו מביא חטאת לא כל
שכן ההדיוט², הרי שיש איזה

מעלה שהנשיא נכשל בחטא, כדי
שממנו ילמדו וכן יעשו דרכי
התשובה, ויקחו ממנו קל וחומר,
ולכן אחר שחטאו ועשו תשובה,
תיכף אמר להם אם תשובו ותחטאו
שיתחרטו ויעשו תשובה וידעו מה
כפרתם.

וגם שתכלית התשובה אינה רק
שיתחרט על חטאתו ויכפר על מעשיו,
אלא להתקרב יותר אל ה', ולזה כלל
הכתוב את התודה והשלמים יחד עם
החטאות והאשמות, ללמד כי מה
שחשוב אצל הקב"ה אחרי התשובה
הוא התודה ושלמים, שצריך האדם
להקריב ולהתנדב לה' מעצמו
ומממונו אף מה שאינו חייב, והוא
מדרכי התשובה האמיתיים בחי'
תשובת המשקל, והיה רגיל ללמוד
דף אחד ילמד ב' דפין, וגדול כוחה
של תשובה בבחי' של תשב אנוש עד
דכא (תהילים ז, ג), דהנה האדם יכונה
בפסוק בד' שמות אדם איש גבר
אנוש, ואנוש הוא המדריגה הפחותה
שבו, וגדול כוחה של תשובה שגם
כאשר 'תשב אנוש', שכאשר החוטא
הפחות ביותר תווד בתשובה, ואפילו
הוא במדריגה הפחותה ביותר, 'עד

ב. עי ברש"י שם וז"ל: תמיה כלומר אם המלך שאין לכו כפוף מרגיש ומביא קרבן על ששגגתו, כ"ש
שההדיוטות רגישין שלכם כפופין.

לחננה כי בא מועד ולבשר לישראל על גאולתם, הוא בא' זעירא, בזכות ענוה, ובזכות הענוים יקרא הקב"ה למשה, ולכן מרומז בזה הקריאה הא' זעירא.

א"י ויקרא אל משה, שזה היה חיבתו של משה רבינו בעיני ה', הענוה, כאשר מצינו שמשבחו התוה"ק רק בשבח הזה והאיש משה ענו מאד וגו'.

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' וגו' (ויקרא א, ב), בהקדם דברי אאזמור"ר הק' אדם מספר מ"ה, והוא שם המחשבה, שמחשבה נוטריקון חשב-מה, שהוא שם הוי"ה במילוי אלפי"ן, והנה לכאורה ידוע הכלל שמעלין בקודש, וא"כ היה צריכים לכתוב קודם חטאות ואשמות, ואח"כ קרבן תודה ושלמים, ואח"כ קרבן עולה שהוא כליל לה' ואין הבעלים והכהנים נהנין ממנו, וא"כ למה נאמר קרבן עולה ראשית דבר.

אלא כיון שכל הפגמים באים מהמחשבה, כי הפסיק הדביקות מהשי"ת, שאם היה דבוק בהבורא ית"ש שעומד ורואה במעשיו לא היה בא לידי חטא, מפחד ה' הדר

גאזנו, ולפי"ז יובן שצריך להביא מקודם קרבן עולה שמכפר על הרהורי הלב.

ויתבאר הקרא, 'אד"ם' מספר מ"ה

להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד. ומסיים הכתוב 'בכל מסעיהם', דבזמן שביהמ"ק היה קיים היה השראת השכינה מוגבל למקום אחד, בבית המקדש, אך עתה בימי הגלות 'בכל מסעיהם' בכל מקום שהוא איפה שיהודי יושב ולומד תורה, יש השראת השכינה, כמו שאמרו (אבות ג, ו) שכינה שרויה ביניהם.

ובא הכתוב ללמד איך זוכים לתורה, ויקרא אל משה, בא' זעירא, ע"י הענוה, כי משה קבל תורה מסיני, ולמד לעצמו גזירה שוה מסיני, שנבחר מכל ההרים, כן הלומד תורה בענוה שורה בו השכינה, וכמו שאמרו (תענית ז.) למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב הוי כל צמא לכו למים לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה.

גם לרמוז שהגאולה העתידה תהיה בזכות הענוה ובזכות התורה הבאה ע"י הענוה, דהנה איתא באור החיים הק' (פ' תצוה - שמות כו, כ) דמשה יהיה הגואל האחרון, והקב"ה יבוא לדבר אתו, כדאיתא בתרגום יונתן (בפ' בא) משה יפוק מן גו מדברא ומלכא משיחא מן גו רומא, דין ידבר בריש עננא ודין ידבר בריש עננא, ומימרא דה' מדבר בין תרויהון ואינון מהלכין כחדא, וזה 'ויקרא אל משה' בא' זעירא, הקריאה למשה לדבר עם ישראל מאוהל מועד, שבא עת

ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל (ויקרא ד, יג), הסיבה שכל עדת ישראל ישגו, כי יהיה העלם 'לעיני' הקהל, היינו עיני העדה, ועי"ז ישגו כל עדת ישראל, ולכן ונסלח לכל עדת בני"י וכו' כי לכל העם בשגגה, שהוא מליצה ישרה שאין זה כ"כ באשמתם ודו"ק.

כהג"ל, 'כי יקריב מכם קרבן לה', ההתקרבות לה' הוא בעיקר ע"י המחשבה, ולכן 'אם עולה קרבנו' אם ידע שפגם, ואז עולה קרבנו הענין של קרבן עולה ככתוב להלן בקרא, 'לרצונו לפני ה'" שיעשה הכל לרצות את עצמו לפני ה'.

לשבת הגדול

עניני ביעור חמץ

כאשר בודקים החמץ בחורים וסדקים, צריך האדם גם לבדוק מעשיו, וכיצד יבדוק את מעשיו, אין די במה שאוכלים מהכשר הבד"ץ ואין משתתפים בבחירות, ושונאים את שונאי ה' הציונים, ובמה שנאחזים והולכים בדרכי אבוה"ק, כי הרי יש תורה גדולה, ואין די בענינים אלו, שאילו נאמר כן יוכל כל אחד לסגור את הגמרא ושלא להניח תפילין ולומר שהנני ערליכער איד במה שאיני משתתף בבחירות, אבל אין די בדבר זה, שאין די במה שאין האדם פושע ישראל, שיש לנו תורה גדולה שצריכים לקיים.

וכאשר לומדים דברי הגמרא (פסחים ח) שצריכים לבדוק הבית בחורים וסדקים, הנה דבר זה למדנו כבר אשתקד שיש חיוב בדיקת חמץ, שצריכים לבדוק בחורים ובסדקים, והנה ראינו צדיקים שמסרו נפשם בשעת הבדיקת חמץ, ובשעה זו לא היו מדברים מסודות התורה,

לפי שבשעת קיום המצוות צריכים לקיים המצוה באופן הראוי, וכמו במצות הנחת תפילין, שצריך כל אחד לעשות לו תפילין מהודרות, שהפרשיות יהיו נכתבים על ידי סופר ירא שמים, והבתים יעשו אצל ירא שמים, וכמו כן יקפיד על רצועות שחורות שהוא הלכה למשה מסיני, שכאשר מקיימים מצוה, בראשונה צריכים לקיים המצוה כראוי וכהוגן, ולאחר מכן באים גם לכיין הכוונות, וכמו כן יש לקיים מצות ביעור חמץ כתיקונו עם הידור המצוה, וכמו שראינו אצל זקה"ק איך שהיה מטה עצמו לבדוק מתחת לארונות ותחת למיטות, ומלבד זאת היה לו הכוונה במצוות, כי בודאי שאמר את היהי רצון בערב פסח הקודם והתכוון גם עכשיו למה שנאמר שם.

בזה שמבערים את החמץ בפועל ממש' כן זוכים לבער את החמץ שהוא היצה"ר, כמו שאומרים בנוסח של 'לשם יחוד' אלא שצריך לדעת

עם הפמליא של מעלה, צריך להגיע בהכנה אחר יגיעה והזדככות, שאין להגיע עם בגדים מלוכלכים מטונפים ברפש וטיט מכף רגל ועד ראש, הרי הם מסתכלים ורואים את כל האדם האיך הוא נראה, ולכן צריך כל אחד להכין עצמו לפני החג לעדן ולזכך את החומר הגוף העכור כדי שיוכה לחכמה.

אחר כל זאת כשמגיעים לסוף ליל הסדר אפשר כבר לדבר מענינים גדולים ונשגבים, ואומרים 'אחד מי יודע אחד אני יודע' מרגישים כבר את ההתעלות טפה וטפחיים מעל הקרקע, מתקרבים ומרגישים את הקב"ה, (כי אם לא מגיעים ל'סוף הסדר' מי יודע אם היה בכלל סדר) יהודי צריך להגיע על ידי ליל הסדר לבחינה שירגיש שאין עוד מלבדו ולהגיד 'אחד אני יודע'.

ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי לכאורה למה כתוב שני פעמים 'בדמיך' בשלמא דם מילה היה 'בדמיך' אבל דם קרבן פסח אינו 'בדמיך' וא"כ למה כתוב שני פעמים בדמיך חיי.

אלא היות שחלק מבני ישראל היו משוקעים בעבודה זרה ל"ע, הדעת דקדושה עזב אותם לגמרי, אפילו שהיה להם את הד' דברים שנגאלו

שאינ מבטלים את היצה"ר עם כוונות לחוד, אלא צריך להתייגע ולהשחיר עצמו ולקיים את מצוות ביעור חמץ ככל הלכותיה ודקדוקיה, לרחוץ כל חלון ולנקות ולבער כל הפירורים מהארונות ולהתכופף מתחת לארונות ולעלות ולחפש במקומות הגבוהים, ולנקות כל פינה ופינה, ובלי זה אי אפשר לומר בנוסח של 'לשם יחודי' כשם שביערת חמץ מביתי ... ואת יצרנו הרע תבער מאתנו" משום שקודם צריך לקיים את ההלכה ולבער את החמץ מהבית להכשיר כל הכלים וכו', כמו שלמדנו בשיעורים בספר התניא שעל ידי 'מצות מעשיות' נעשה הגוף קדוש, ואחר שמקיימים את כל הלכות ביעור חמץ אפשר לומר 'כשם שביערת חמץ מביתי' משום שכל זמן שגוף האדם עדיין אינו לגמרי מעודן ומזוכך, אין החמץ יוצא ממנו, והיצה"ר אינו עוזב אותו.

'ביתי' הכוונה להגוף, משום שהגוף הוא הבית של הנשמה, ואחר כן זוכים להגיע לבחינה של 'חכמה', והוא הכוס הראשון מהד' כוסות הוא כנגד היו"ד משם הוי"ה ב"ה כמו שאומרים בנוסח של לשם יחודי 'והוא קודש הנקרא חכמה', משום שכשמזככים את הגוף שעל ידי זה התפטרו מהחמץ, אז אפשר להגיע בליל פסח ל'חכמה'.

כשמתכוונים לקבל פני אליהו הנביא

החזיקו עצמם באמונה בהקב"ה, שכל אחד היה מחזק את חברו באיזה ווארט של אמונה והתחזקות, וזה הכניס חיוזק בלבבות בני ישראל שהדעת לא יהיה מבולבל, ולא ישתקעו בע"ז, כמו שקרה לחלק גדול מכלל ישראל שנפלו ונשתקעו בע"ז רח"ל.

היו מתחזקים והולכים כסדר והיו אומרים 'בואו נתחזק ולא להרפות', 'נקוה שיגאלו אותנו ממצרים', 'הקב"ה לא יעזוב אותנו - אל יעזבנו ואל יטשנו', 'הקב"ה עוד יגאל אותנו ממצרים', 'לא נאבד את תקוותינו ובטחונינו בהקב"ה', כך בדיבורים אלו היו מתחזקים ולא הלכו אחר משאות שוא ומדוחים.

זה היה עיקר תיקון הדעת שהלכו בדרך השם במסירות נפש ממש, שחטו את העבודה זרה שלהם, משום שעבודה זרה הוא מהדברים שצריך לזה מסירות נפש, יהרג ואל יעבור, והיו במצב שכשמצרי היה רואה שהם שוחטים את העבודה זרה שלהם היו יכולים לגשת ולערוף את ראשו של היהודי הזה, ובני ישראל היו מוכנים למצב זה, כיון שזה היה בהפסקה בין המכות, ועדיין לא ידעו מה יהיה הסוף האם יגאלו לגמרי מהמצריים, וא"כ היו צריכים לפחד שהמצריים יהרגו אותם, ומ"מ מסרו נפשם ודמם כדי לקיים מצות הבורא ולשחוט את קרבן הפסח, וא"כ שפיר מובן

בהם אבותינו, מ"מ הדעת היה מבולבל ומעורב, כמו שאפשר לראות כהיום הזה שיהודי עומד בתפילה לפני הקב"ה ושפתותיו דובבות את המילים של התפילה, וראשו מלא במחשבות אחרות לגמרי, מחשבותיו רצות במקומות שונים, וכמו שהעולם אומרים בדרך מליצה, על הפסוק אלה ברכב ואלה בסוסים, שהגויים כשרוצים להגיע לאיזה מקום רחוק הם צריכים לרכוב על סוסים כדי להגיע למקום ההוא, אבל ואנחנו בשם ד' אלוקינו נזכיר, נעמדים להתפלל ומיד מגיעים לאיזה מקום שרוצים ואפשר להגיע לכל מקום בעולם בשעת התפילה, כי רחמנא ליצלן הדעת אינו מקושר להקב"ה, ולכן אפילו אם עושים מעשים טובים, רואים שאפשר להיות בלבול הדעת לא עלינו.

לפי זה מובן שכשבני ישראל היו במצרים ועדיין לא קיבלו את התורה הק', בוודאי שהיו צריכים חיוזק שלא יפלו ממדרגתם, הם החזיקו עצמם עם משה רבינו, וכן היו מתאספין אגודות אגודות כדי להתחזק עצמם ולא לסטות מהדרך, כן היה גם בשנות המלחמה הנוראה ל"ע כשהיו בלאגער, כשהיו רוצים להתחזק עצמם שלא יקפאו מקור והיו מהלכים בדרך, היו מחזיקים אחד את השני והולכים ביחד כדי להתחמם.

כך היה גם במצרים שבני ישראל

פתגמי אש

מיוחד מן השמים על מסירותו ועל יגיעתו להכניס את חג הפסח ככל משפטו וחוקתו.

בדמייך חיי שיהיה וחי בהם ולא שימות בהם, שכל המצוות שעושים לכבוד פסח יהיו עם חיות, מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה, אל תחמיץ את המצוה, הרי ממילא עושים את המצווה, א"כ תעשה אותם עם שמחה וחיות 'וחי בהם ולא שימות בהם', המצוות יהיו חיים בהתלהבות ובחשק, ולא יבשים כמת בלי שום לחלוחית של חיות, כי אם עושים את המצוות בלי חשק אין כלום ממצוות אלו.

מה בין חמץ ומצה, 'כל שהוא' דהמהחי"ת של חמץ נעשה ה' ועי"ן נעשה מצה, שברגע אחד, עפ"י מ"ש בזוה"ק (ח"א דף קכט.) זכאין אינו מאריהון דתשובה דהא בשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא קריבין לגבי קב"ה.

בפסח נזהרים במשהו, בראש כל מועדים נשאת פסה, ללמוד על כל השנה שבכל דבר ודבר יהיה נזהר במשהו הן בל"ת והן בעשין בתורה ועבודה וגמ"ח, משהו שלא לשנות ולא לחסור בשום דבר.

טעם שהגשים משתדלין כ"כ ביותר

ששחיתת קרבן הפסח נחשב כאילו מסרו את נפשם ודמם, ובאמת היה שני פעמים 'בדמיק חיי' דם מילה ודם פסח.

ולכן אומרים זאת בליל פסח, כיון שבחג הפסח נמי איכא דמים תרתי משמע, געלט מיט בלוט, כסף ודם, שניהם מוסרים לכבוד חג הפסח, מתאמצים ומתייגעים ומנקים כל מקום מעבר לכוחות, מגיעים לכל מקום גבוה וגמוך ומשפשפים, ואין סומכים בזה על המשרתים.

זקה"ק זיע"א היה אומר שזהו מה שאומרים ביה"ר אחר תקיעת שופר, שיעלו אלו המלאכים העולם מן קשר"ק וכו' שהכוונה הוא גם על עבודות הפסח ק'נעטן ש'יבן ר'עדלען כ'שרן, כך כתוב גם בשם הרה"ק מברדיטשוב זיע"א, שבר"ה בשעת תקיעת שופר מביאים את אלו המלאכים הקדושים שנבראו על ידי עבודת בני ישראל בחג הפסח, שהם מלאכים טהורים ומאירים, ועל ידיהם זוכים שיעלו תקיעתינו לרחמים ולרצון.

זהו מה שאומרים בליל הסדר שכמו שבמצרים נשפך דם פסח ודם מילה כמו כן בכל שנה כשנגשים לחג הפסח בדמים בעמל וביזע, אומרים בשמים לכל אחד ואחד מאתנו, ואומר 'לך' בדמיק חיי ואומר 'לך' בדמייך חיי, שכל אחד מבני ישראל מקבל כתר

ויום, מתחילה לילה ואח"כ יום, וכשאינן לילה אין יום (שבת פ"ג.) וא"כ אמאי שינה הכתוב לגבי פסח לחלק את היום לשניים, דהיינו שאיסור חמץ מתחיל מאמצע היום.

והסברנו את הענין בדרך רמז, שאדם לא יחשוב שממילא כבר עבר כך וכך שנים ואני נראה כמו שאני נראה, וממילא איני יכול להשתנות לטובה, איני יכול לשנות סדרים שאני כבר רגיל בהם רבות בשנים, לכן בא הכתוב הזה ללמד שבאותו יום עצמו אפשר להתחלף, עד עכשיו היה חמץ ומחצות ואילך נעשה סדר חדש, שמרגע זה אסור באכילת חמץ ובל יראה ובל ימצא שום פירור של חמץ, ונעשה כמו חג הפסח ממש, זה מלמד אותנו שאפי' מי שמשוקע בתאוות, יכול ברגע אחד לצאת מהמיצר, ולהפטור מכל החומריות והגשמיות, יכול להיות מציאות של 'אך לחלק'.

אפשר לומר בעוד אופן את הלימוד 'אך לחלק', להראות לנו שכמו שבאיסור חמץ אנו נוהרים ביותר ומחמירים ומדקדקים ומהדרים בכל מיני אופנים, אין אוכלים הכל, ואין שותים רק ממים שהכינו מערב החג, ומכניסים לבית רק מאכלים שאין בזה שום חשש ופקפוק, וכל מיני ענינים שמגיעים עד מסירות נפש, וכמו כן אנו מהדרים ומדקדקים בעשיית

מכל המצות בביעור חמץ והן מהזריזין ונשכרים, כי בשאר פעמים אדרבה אמרו חז"ל שגשמים עצלניות המה, כי אע"ג דאינהו לא חזי מזליהו חזי, יען שבכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, אך ורק במצה למדין אנו מבל תאכל חמץ, כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה (פסחים מ"ג ע"ב), ולכן לפומי דעבדית' של בל תאכל חמץ זוכים יותר לקום אכול מצה, כי בקרבן פסח מצינו שניהם אוכלים פסחיהם וכו' (גזיר דף נג.) ממילא שמעינן מני שכן גם אנתנו העוסקים בדמים תרתי משמע, בכוחות לבער החמץ ובממון לקיים בכל ההידורים הכשרות אפיית המצות שמירה משעת קצירה וכו' יש בזה הידורים ואינו חומרא בעלמא רק גופו של מצוה.

ענין איסור אכילת חמץ

דברנו באריכות בשבת הגדול, בגמרא (פסחים ה.) יליף מהפסוק אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם (שמות י"ב ט"ו) 'אך' לחלק, שאיסור חמץ מתחיל כבר מחצות היום של ערב פסח, והקשינו שלכא' כל המצוות מתחילין מתחילת היום, ועוד מהלילה שקודם היום כדכתיב ויהי ערב ויהי בוקר, כן הוא בכל שבת ויו"ט שהיום מתחיל מהלילה, ומיסוד זה למד משה רבינו להוסיף יום אחד מדעתו, כיון שידע שכדי לקבל את התורה צריך שיהא לילה

שכמו שמחמיר על איסור חמץ כן יתמיר באכילת מצה ומזה נלמד לכל השנה שהמצוות שאנו עושים יהיו מהודרים ושלמים כמו שאנו מהדרים ומדקדים באיסורים.

הגמ' אומרת (ר"ה כ"ג) "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו" זכור הוא מצות עשה, שמור הוא מצות לא תעשה, ושניהם בדיבור אחד נאמרו להראות שמצות עשה אינו הולך בלי מצות לא תעשה ומצות לא תעשה אינו הולך בלי מצות עשה, שניהם צריכים להיות במידה שווה ובדקדוק והידור כאחד, וזה צריך לזכור שכמו שמהדרים בכל הענינים של פסח ומוסרים נפש לכל מנהג בין באיסור חמץ ובין באכילת מצה, כן צריך להזהר בכל עניני התורה, ואין יכול להיות שמצד אחד מהדרים ומדקדים בכל ענינים אלו, ומצד שני מפקירים את הענינים להביט בכל מקום, או להפקיר את הפה לדבר מה שעולה על רוחו, דברים אלו הוא עבירה יותר גדולה מלשתות מים שלא הכינו מערב פסח, ולכן העמיד התורה דייקא בערב פסח את הא'ך לחלק' לביום אחד יש זהירות מחמת וגם מצות דקדוק מצה, ללמדינו שכמו שמקיימים מצות לא תעשה כן צריך לקיים מצות עשה ואין שום נפקא מינה ביניהם אי אפשר להתמסר על מצות לא תעשה וחלילה להקל בקום ועשה².

המצות, שיהיו מצות מהודרות, ולזה בא הכתוב להראות לנו עם הלימוד של 'אך לחלק' שאנו צריכים לזכור זה לכל ימי השנה וכדכתיב למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך (שמות ט"ו ג') דכיון שרואים שהתורה העמידה את יום ערב פסח שבאותו היום יש את שני הענינים בין הזהירות מאכילת חמץ ובין הדקדוק בעשיית המצה (הן סור מרע והן עשה טוב) ואין חילוק ביניהם, שניהם שוין כאחד, מזה אנו צריך לדעת לכל ימות השנה בכל ענינינו, למשל אם יש אחד שמניח דגש דווקא על סור מרע שזהיר מאוד מלעבור על מצות לא תעשה, אבל כשמגיע לעמוד בתפילה לפני הקב"ה ומתפלל תפילת שמונה עשרה, הוא יכול להתפלל ובכלל לא לדעת מה אמר שם, או שלא ידקדק לקיים מצות עשה בשלימות הראויה, כגון לקיים מצוות לימוד התורה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, להכין עצמו לפני התפילה בלימוד התורה כראוי וכנכון, התנהגות כזו להשקיע בסור מרע ולא בעשה טוב, זה לא ראוי ונכון, אלא צריך שיהיה שניהם שוים שיהא מצות עשה ומצות לא תעשה מאוחדים כמו שאנו רואים בערב פסח שהתורה צוותה מצות לא תעשה דאכילת חמץ ומצות עשה דמצה ביום אחד, ללמדינו

שיח"ק בסעודת מלוה מלכה פרשת ויקרא תשנ"ח

הבית, וכתב שם שכאשר היה הרבי ר' אלימלך בכוחו והיו באים לשם האנשים היו מביאים פדיון נפש, ולעולם לא לן אצלו פרוטה, אלא היה מחלק הכל לצדקה.

הרה"ק הרבי ר' מאיר מפרעמישלאן אמר על הפסוק (תהלים קיט, קמ) 'צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה', 'צרופה אמרתך מאד', 'מאד' הכוונה לממון, וכמו שדרשו חז"ל (ברכות נד:): 'בכל מאודך', בכל ממונך, שכדי לקיים את התורה צריכים לממון הרבה, שכדי לקנות מצות צריכים ממון, וכדי לקנות ארבע מינים צריכים לממון, 'ועבדך אהבה', ולכן מאיר אוהב את הממון, וכאשר אמרו דיבור זה לפני המהר"ש מבעלזא אמר, אמרה זו אינו יכול לומר כי אם מי שלא היה לו שום שייכות עם ממון, כמו הרבי ר' מאיר'ל.

במוסף לשבת החודש, הנוסח שאומרים העולם הוא 'ארבע מלכיות

מסופר שהאחים הקדושים הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא הלכו במשך שנים הרבה בגלות, ואין מי שיודע גודל התיקונים שתקנו עי"ז, וצדיקים אמרו שבשעת גלותם השיבו בתשובה אלפי ורבבות בני ישראל. ויש לומר עוד שעל ידי הליכתם בדרכים חזקו את בני ישראל שפגשו בהם בשעת הליכתם.

דרכו של הרבי ר' זושא היה, שכל דבר שהיה נצרך לו, לא היה מבקש משאר אנשים, אלא היה מתפלל לפני השי"ת ששיגנו, והיה אומר בנוסח זה: מרא דעלמא כולה, זושא צריך לדבר פלוני, ופעם בימות הגשמים כשהיה קור גדול ולא היה לו במה לחמם עצמו, התפלל לפני השי"ת ואמר, מרא דעלמא כולה, לזושא קר, ומיד נעשה חום גדול בבית, שלא היה צריך להתחמם באיזה דבר.

יש אגרת מהרה"ק ר' אלעזר בנו של הרבי ר' אלימלך זי"ע, שכתב לאחד בימי זקנותו של הרבי ר' אלימלך לבקש ממנו השתתפות בהוצאות

היה מעורר הרבה על הגאולה, ומחמת גודל עבודתו לעורר על הגאולה, במשך כמה שנים מרוב התאמצות בעבודה נחלה על רגלו סמוך לחג הפסח. וכאשר היה לו ה'רויז', לא נכנס לבית המדרש, והתפלל בביתו בישיבה, וגם אז ערך את שולחנו במצב זה.

זקני הק' ערך את הסדר ללא אורחים על שולחנו, ולא נתנו רשות לחסידים להשתתף בשעת עריכת השולחן, וגם בניו הק' לאחר נישואיהם לא השתתפו בשעת עריכת הסדר אצלו בגלל כלותיו, והיה עורך כל אחד הסדר בביתו עד לאחר אכילת האפיקומן.

היה חסיד אחד בסיגעט, והוא לא היה לבוש חאניאקייש כמו כל החסידים, והתקרב לזקני לאחר שראה אצלו דברים גלויים, והנה זקני הק' היה מחלק בליל פסח לאחר מעריב מצות לכל הקהל, והיה זה לאחר עבודתו הגדולה ביום בשעת אפיית המצות, ולאחר עבודתו בתפילת מעריב ובאמירת ההלל, ואז היה עומד ומטה עצמו לתיבה של המצות לתת לכל אחד ששה מצות, לשני הסדרים, המצה האמצעית היה ממה שנאפה בערב פסח, ושאר המצות ממה שנאפו קודם היום טוב, והיה מחלק המצות ללמעלה ממאה איש.

נדוש נא', אבל הנוסח אצלינו הוא 'שונאיך נדוש נא', כמובא בסידורים ישנים, וכן אמרו זקני הק' ואבי הק', וגם אני אומר כן, ובהדגש מיוחד אחר אשר אני ראיתי בעיניי, מה שעשו שונאי ישראל לבני ישראל רח"ל.

זקני הק' היה אומר על עצמו, אני חולה עד שבת, והשבת מרפא אותי, אמנם גם כשהיה מה שאמר על עצמו שהיה חולה לא היה מושג שלא יכנס לתפילה וכדומה, או שבשביל זה יסע לאיזה מקום למנוחה.

וגם כשלפעמים לא ערך את שולחנו הטהור בבית המדרש ביום טוב לא היה זה מפני חולשתו או עייפות, שכן בביתו היה עורך את שולחנו ומאריך בשולחנו, בהשתתפות כמה עשרות איש, אלא שלפעמים הציבור כבר היו חלשים, וכגון בראש השנה לאחר העבודה במשך כל היום, היה קשה לעמוד בעריכת השולחן, וכן היה ביום ב' דשבועות, שהאריך בעריכת השולחן בביתו כמו בלילה הראשון. וכאשר לא היה נכנס לשבת בבית המדרש, היה שולח אחד מבניו שישבו עם הקהל בבית המדרש.

בשנים האחרונות בימים שקודם חג הפסח היה זקני הק' מרבה לדבר אודות הגאולה, ובפרט בשבת החודש

יותר התפעלות ממה שראה כיצד אכל זקני הק' את שלש הכפות בשולחן עורך, יותר מכל מה שראה בשעת הסדר. החסיד הזה נשאר לחיות לאחר המלחמה, והיה דר בצפת.

יש לשון בין בני אדם ששבת זו היתה שבת טובה, 'ס'איז געווען א גוטער שבת', אבל האמת הוא שכל שבת הוא שבת טובה, אלא שלפעמים זוכים להרגיש הדבר, וצריכים לומר 'ס'איז געווען א זיסער שבת, שהיתה שבת מתוקה.

אצל זקני הק' אמרו תחנון ברוב יומי דהילולא של הצדיקים, וגם ביומא דהילולא של הרבי ר' מאיר מפרעמישלאן, שהיה רבו של הרבי ר' מרדכי'לע, היה אומר הרבי ר' מרדכי'לע תחנון, ולאחר המלחמה כשהיו חסידים שלא היו דבקים ברבותיהם, התחילו שלא לומר תחנון בהילולא של הצדיקים, ובוה היה מרגישים דביקות בהצדיקים.

אצל זקני הק' היו מספרים שעות הרבה מהצדיקים, ואי אפשר לספר הכל, וכמאמר העולם, לא כל מה שחושבים אפשר לדבר, ולא כל מה שמדברים אפשר לכתוב.

וחסיד זה מיהר בשעת עריכת הסדר שלו, ועד שסיים זקני לחלק את המצות כבר סיים לערוך את הסדר שלו, ובשעת חלוקת המצות נכנסו האנשים לביתו של זקני הק', והיו שבים לבתיהם, וכאשר עמד זקני הק' לערוך את הסדר בקשו מהחסיד שישוב לביתו, אבל הוא אמר שאינו יוצא, ונגשו אליו הבנים לומר לו שהמנהג הוא שאין נשארים לסדר, אבל הוא אמר שלא יצא מכאן עד שיביאו לו פאליציי, וזקני הק' ידע שהחסיד יושב שם, וזקני לא אמר לעולם לאיש שיצא מביתו, והסכים לשבר את עצמו לחתיכות ובלבד שלא יגרום לאחר חלישות הדעת, ואכן החסיד נשאר שם בשעת הסדר.

והנה לתאר מה שהיה אצל זקני הק' בשעת הסדר, הרי זה דברים שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכול לשמוע, שראו שם בחינת כלות הנפש ממש, וכגון כשהיה אומר 'ברוך שומר הבטחתו לישראל', או כשאמר 'לא על ידי מלאך וכו' אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו', והיה מתלהב באופן שאי אפשר לשער, והחסיד הזה זכה לראות את המראה הגדול הזה.

ובשעת שולחן עורך אצל זקני הק' מיהרו מאד כדי להספיק לאכול האפיקומן קודם חצות, ואכלו רק איזה שתים שלוש כפות.

ולאחר מכן אמר החסיד, שהיה לו

דעובדא, והכיננו שיהיה יכול לאפות עשרה מיירע'ס, אך כידוע שענין הזמנים לא היה אצלו כרגיל, וכך יצא שהיה מתחיל לאפות את המצות סמוך ליום טוב, והיה פעם שלאחר כל ההכנות היו אופים רק מיירע אחת, וממיירע זו היה בדרך כלל מצה אחת נופלת על הרצפה, ומצה אחת נשרפה בתנור, וחצי מצה היה עבור הפרשת חלה, ונשאר לו שבעה מצות ומחצה.

שנה אחת לפי שלא היו לו מצות די הצורך, לא היה לו כדי לתת ממצות אלו כזית לכל אחד מבניו, ונתן לכל אחד ממצות אלו רק מעט מצה, ואמר להם, בניי, טעמו את המצות שנאפו לשם מצת מצוה, און נישט 'פאר דער גראצער וועגן', שלא נאפו לשם ממון.

זקני הק' אמר שהרבי ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע לא היה אופה מצות בערב פסח מחמת הפחד הגדול, וכאשר היו אופים את המצות שלפני פסח, היה אסור לדבר איזה דיבור, שמא יכנס מהרוק בהמצה, ואם שמע איזה דיבור של אחד היה גוער בו, והיה שם פחד גדול בשעת אפית המצות.

זקני הק' אמר שאביו הרבי ר' מאיר מקרעטשניף זי"ע היה אומר, בכל יום

הרבי ר' מרדכי'לע היה לו את הכוס של אביו הק' הרבי ר' בערצי, והיה זה כוס מזכוכית, ופעם אחת כשאחזו את הגביע בידו דיבר דיבורים, ולפתע נפל הכוס מידו ונשבר, והתאנח הרבי ר' מרדכי'לע וצעק, אוי וויי געוואלד, דעם טאטע'נס גלעזל!, ונעשה נס והכוס שב לקדמותו.

פעם ישבתי וסיפרתי עובדא זו, וישב בשעת מעשה אדם נכבד אחד, והוא התחיל לשאול לשם מה היה צריך בנס זה, וכי איזה הבנה יש לנו בדברים הללו, ומי יכול להבין ולהשיג מה שהיה אצל הבעש"ט, וכמו שהיה מספר זקני הק' שפעם ישב הבעש"ט עם התלמידים במוצאי שבת ושלה תלמיד אחד לקנות משקה, ונעשה נס שהיה לו מטבעות בכיסו, וגם הנס המסופר ע"י צדיקי אמת שראו אצל הבעש"ט הק', אשר הציצית שלו היו מתנועעים בחיות דקדושה כמו בעל חי וכדומה בכמה ענינים, ולשם מה היו צריכים לנס זה, אבל אין לנו השגה במה שפעלו הבעש"ט הק' ותלמידיו ותלמידי תלמידיו, שהיו בעלי רוח הקודש, ואין לנו השגה מה היו הענינים שלהם.

הרבי ר' מרדכי'לע היה אופה המצות, ולאחר כל עבודתו היה נשאר לו רק שבעה מצות ומחצה, והיה מוציא על זה הון רב, כמבואר באריכות ברזא

הדברים מאביו או מזקנו -, וכך אמר הרבי ר' מרדכי'לע, שכאשר הלך לשאוב מים שלנו התמלא כל החצר עם מלאכים, ס'האט זיך אנגעפיהלט א פוהלע הויף מיט מלאכים, שבאו לראות איך שמרדכי יוצא לשאוב מים שלנו, והוא סיפר את הדבר משום החלק השני, שאז היה לו מחשבה דקה מן הדקה של שייכות לפניה, שהמלאכים באים לראות עבודתו, ותיכף כשסיבב את ראשו לא נשאר שם אפילו פרסה אחת של מלאך, ס'איז שוין נישט געבליבן א לאפקאלע. ויש לנו ללמוד מעובדא זו גודל הזהירות מפני הפניה, שאף שהיה במדרגה נשגבה זו, שהמלאכים באו לראות עבודת קדשו, אבל על ידי מחשבה אחת שעברה לו דקה מן הדקה לא נשאר מלאך.

ומי יוכל להשיג גודל מדרגתו של הרבי ר' מרדכי'לע, שהמלאכים באו לראות עבודתו בשעת מים שלנו.

נספר עכשיו עובדא אחת מהרבי ר' מרדכי'לע, - ואני לא שמעתי עובדא זו מזקני הק', ויש מבני המשפחה שהדפיסו העובדא -, שאמרו שמענישים את המלאכים ומכים אותם במקלות של אש ואומרים להם שירדו למטה לשמוע תפילתו של הרבי ר' מרדכי'לע, ויראו עד כמה ילוד אשה יכול להתעלות.

טוב, בכל יום שעובר מהיום טוב, כואב לו ליבו על שכבר עבר יום אחד מהיום טוב, אבל בחג הפסח, בכל יום שעובר הנני מחיה את עצמי, שאינו יכול לסבול את הפחד הגדול. ואמר שכאשר עבר הפסח הרגיש כאילו הורידו משא מעל ראשו, ואמר זקני הק' ששנה אחת הרגיש את הדבר.

אחד מהדברים שהחמירו אצלינו בפסח היה שלא ללמוד בספרים ישנים, והיום ב"ה שיש ספרים חדשים, אין קשה להחמיר בחומרא זו בפסח.

הרבי ר' מרדכי'לע היה מהדר בכל המצוות באופן עצום, וכגון, בסוכות היה בונה לו שלש סוכות זו לפנים מזו, שהיה עושה סוכה גדולה, ובתוכה עוד סוכה קטנה, ובתוכה עוד סוכה יותר קטנה, והיה מוציא עבור קיום כל מצוה הון רב.

וכאשר ההכנה למצוה הוא באופן עצום, הרי שקדושת המצוה הוא באופן עצום, ופעם סיפר זקני הק' ששנה אחת סיפר הרבי ר' מרדכי'לע, - ובכלליות כל מה שסיפר היו דברים ששמע בעצמו בילדותו מפה קדשו של הרבי ר' מרדכי'לע, והיו דברים שקיבל מאביו הק', ולפעמים היה אומר בעצמו שאינו זוכר אם שמע

בקשו לעשות כמעשה הרבי, אלא היו עמלים בעצמם.

הרה"ק מאפטא היה תלמידו של הרבי ר' אלימלך, והוא היה זקן הצדיקים בדורו, וכשהיה אצלו הרה"ק מרוזין זי"ע היה צעיר לימים, וכשנפל לו אבנטו חגר לו הרה"ק מאפטא את האבנט, ואמר שבוה הוא מקיים מצות גלילת ספר תורה.

היה אברך אחד מסיגעט שהיה עובד ה' גדול, ושמו ר' כתריאל הי"ד, ומהעבודות הקטנות שלו היה מה שהיה שובר את הקרח בלילות החורף וטובל בהם, וידע את רוב הספר של הנועם אלימלך בלשון קדשו, וכך היה סדר עבודתו שהיה לומד בספר הק' כמה שורות, והיה עובד את ה' על פי שורות אלו כמה ימים, ואז היה לומד עוד כמה שורות, וסדר זה נמשך כמה שנים, והיה ירא מכל דיבור של הרבי ר' אלימלך, והיה מדייק בכל דיבור שלו.

הרה"ק ר' איציק'ל היה לו חתן אחד בעיר סיגעט, והוא היה נכדו של הרבי ר' אלימלך, ועמו למד האברך הזה בחברותא במשך כמה שנים בכל לילה עד הבוקר, ולמדו בצינעא באופן שלא ידע מזה איש.

היה מעשה בחסיד אחד שלא היה מחסידי קרעטשניף, ובימי זקנותו נעשה יושב בקרעטשניף, ובכל ערב שב"ק היה עולה לעזרת נשים והדליק שם נרות והתפלל שם, והיה שר לעצמו לכה דודי בנוסח שלו, פעם אחת נכנס אל הבחורים ואמר, היום בבוקר היה קטרוג גדול על תפילתו של הרבי, על זקני הק', ותמהו הבחורים על דבריו, עד שאמר שהמלאכים התקנאו בו על שילוד אשה התעלה למדרגה זו. ומן הסתם אמר הדברים על פי מה ששמע העובדא הנ"ל על הרבי ר' מרדכי'לע.

בילדותי הייתי אצל הרה"ק מסאטמאר זי"ע, וכאשר בירך ברכת המזון שמעו את קולו עד לפאליש מבחוץ, והיה זה מרחק גדול, שהיה מברך בקול גדול, וכמו כן בסיגעט אצל זקני הק' היתה העבודה אצל הציבור בשעת ברכת המזון כמו בשעת נרות חנוכה, שהיו מברכים בקולות גדולים, יותר ממה שהיה בשעת הזמירות.

זקני הק' בעצמו לא היה מברך בקולות, אלא היה יושב עם הכוס, ובשעת 'הרחמן', היו עיניו זולגות דמעות.

בשעת הזמירות לא היה שר בקולות, אלא היה יושב וידיו אוחזות בראשו והיה אומר הנוסח בקולו, אבל הציבור אמרו הזמירות בקולות רמים, שלא

שהיה יכול לשבת לפני עריכת השולחן כמה שעות בדבקות, לא דיבר בשבחו, אכן כשנעשה חתן, וזקני הק' היה השדכן שלו, שדיבר לו נכבדות עם בתו של חסיד קרעטשניף אחד ר' משה יהושע מטעייטש, שהיה נותן סכומים הגונים לזקני הק', ושנים לאחר מכן אמר זקני הק', במה שנתתי לו את כתריאל לחתן, בזה שילמתי לו על כל מה שעשה עבורי.

אצל זקני הק' ראו הבחינה שהיה לו חכמה אלוקית, שהיו ענינים שחשבנו שזקני הק' יוכיח אותנו על כך, והוא היה עושה עצמו כמי שלא ראה מאומה, ואילו לפעמים היה מוכיח אותנו על דברים שהיה נראה כדברים של מה בכך, והכל היה בחכמה ובדעת והיה לו בזה ענינים גבוהים.

וכאשר היה בחור צעיר נפל פעם מתעלף בעת הסדר, עד שעוררו אותו, וכאשר נעשה לבן בית אצלינו כמה שנים לאחר מכן סיפר לי למה נפל בחלשות, שהגה הוא היה הגדול בבית, כי היה יתום, וקודם הסדר התחיל להתבונן מהו הסדר, וכפי מה שהתבונן יותר ויותר, מחמת גודל הפחד נפל בחלשות.

אברך זה היה נזהר ביותר שלא ידעו ממעלותיו, וכאשר למד בשנים האחרונות בבית מדרשינו בחברותא, כשהיה חש שיש אחד מבחוץ שמבחין בו, היה סוגר את הגמרא, שיהיה נראה שהוא מדבר דברים בטלים, אבל הדבר לא עלה בידו.

זקני הק' אף שראה את מדרגותיו,

רא"ח רעוא דרעוין פר' ויקרא – הגדול תשפ"א

התעוררות להכנה דרבה לחג הפסח וליל הסדר הקרב ובא

לגאולה השלימה, שהרי בניסן עתידין ליגאל כפי שהיתה גאולתנו אז בט"ו בניסן (שם), אלא שאמרו חז"ל דאין אליהו בא לבשר על ביאת משיח בן דוד לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח (עירובין מג:), ופירש רש"י מפני טורח הכנת צרכי שבת ויום טוב, אבל בערב יום טוב של שנה כמו זו שחל בשבת אין שייך חשש זה, ואליהו יכול לבוא, שהרי כל צרכי החג מוכנים כבר מערב שבת, ונמצא אם כן שבשנה כזו יכולה להיות ההתגלות בעתה ואפשר להיושע בגאולה השלימה".

עוד זאת, דהנה אמרו חז"ל (שבת קיח:): אלמלי משמרינן ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים, וכאן ישנם שתי שבתות, שבת קודש וחג הפסח הסמוך לו שנקרא גם כן 'שבת', כדכתיב ביה (ויקרא כג, טו) 'ממחרת השבת וגו' תספרו חמישים יום'.

יהי רצון שבזכות אאמו"ר הק' זי"ע ובזכות האבות הקדושים יאירו דברי אלה לעורך לבבי הנשבר, ולעורך לבבות ישראל לאביהם שבשמים.

הנה בני ישראל מצפים ומחכים כל ימות השנה לחודש ניסן, בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל (ר"ה יא.), ובטוחים אנו שעתה הקב"ה ישמע כל תפילות בני ישראל על הבית המקדש, שמתפללים בכל ימות השנה, מתי תבוא מצוה לידי ואקיימנה, שיבוא כבר העת רצון, שכל התפילות והצדקות יתעלו לפני כסא הכבוד.

ערב פסח שחל בשבת מסוגל לגאולה

איתא מהרה"ק רבי מענדעלע מרימנוב זי"ע (מנחם ציון לשבת הגדול), שכאשר חל שבת קודש בערב פסח כמו שחל להיות בשנה זו, הוא עת רצון גדול

א. ואגב חזינו מהכא כמה גדלה מעלת צרכי ומאכלי השבת, שבעבור העסק בהם נדחה ביאת המשיח, וכדאיתא בזה בסידורו של שבת באריכות (שורש ה' ענף ב' עלה ח' ואילך), והמעייין שם יראה ויתבונן מה שיש בכח כל אחד ואחד מישראל לפעול במאכלי השבת.

כדבעי, זוכים שנשפע בחג הפסח הארה והתגלות אלוקית, ויש לקבלה בשתי ידיים, ולקבל על עצמו קבלות טובות כדי שיוכל לקבל ההשפעה, קבלה חזקה בלב, קבלה בפועל, וכן הכנה דרבה על ידי תורה, עבודה, יראת שמים באמת, ותשובה כדבעי.

ע"י תשובה שלימה זוכים ל'פה סח' טוב על ישראל

וכשזוכים לעשות תשובה שלימה, להיות זך ונקי, זוכים ל'פה סח' כראוי, לראות רק טוב אצל כל אחד מישראל, כדאיתא בתפילה של הרבי ר' אלימלך זי"ע 'שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם', והגם דלכאורה כיצד אפשר לראות רק מעלת חברינו, הרי יש לכל אחד עליות וירידות, מעלות וגם חסרונות, אלא שאמנם נצרך להתפלל על כך שנוכה בעינינו לראות רק מעלות חברינו ולא את החסרונות הגם שישנם, וכמו שאמרו צדיקים (מהר"ש מבעלזא פרשת נח) על מאמר חז"ל (נגעים פ"ב מ"ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ופירשו, שכל הנגעים שהאדם רואה בחוץ אצל אחרים הם מחמת נגעי עצמו, שכיון שהוא עצמו לא נשמר כדבעי, לכן הוא רואה רע על חברו, אבל צדיקים שנשמרו בקדושה וטהרה כל ימי חייהם, לא יכלו לראות רע כלל על שום אדם מישראל.

כפי ההכנה כך הגאולה לכל אחד בפרטיות

אמנם זה שפיר נצרך שיהיה אכן שמירת שתי שבתות, כדכתיב 'ושמרו בני ישראל את השבת', ואיתא בספרים (כתב סופר דרוש לשבת חנוכה) שהוא מלשון 'ואביו שמר את הדבר' (בראשית לו, יא), היינו להמתין ולצפות בכל ימות השבוע על שבת קודש, וכמו שסופרים בכל יום 'היום יום ראשון בשבת' וכו', וככל שהאדם ממתין ומצפה ביותר לשבת קודש, כך מתעצמת אצלו כח קדושת השבת ביתר שאת ויתר עוז, וכמו כן כפי המתנתו של האדם לה'שתי שבתות' כך במדה זו זוכה לימיד נגאלים', היינו גאולה פרטית כל אחד ואחד מכל צרותיו, וגאולה מהיצר הרע הנלחם עמו בענייני הקדושה, כי רק על ידי קדושה יכולים לזכות לקדושת ה'פה דפסח, פה סח (פע"ח שער מקראי קודש פ"ד).

רק ע"י הכנה כראוי נוכל לקבל ההשפעה

ועוד זאת צריך להכין עצמו בהכנה דרבה ביתר שאת שנוכל לקבל את השפעת קדושת היום טוב, הן על ידי הלימוד בספרים הקדושים מענייני חודש ניסן, חג הפסח, ובפרט ענייני ליל הסדר, ובוודאי כאשר מתכווננים כראוי בתורת הנגלה והחסידות, אף שאין מבינים הכוונות הפנימיות

שבשעת אכילת מצה על המוח להיות בקודש הקדשים של מעלה, וכל זה אינו בא מאליו, אלא על ידי ההכנה במשך כל השנה, ובפרט בימים אלו הסמוכים ונראים לחג הקדוש.

אדם כי יקריב מכם (ויקרא א, ב). **אאמו"ר** הק' מביא בקדושת צבי באריכות דכוונתו שאדם יקריב את עצמו, כל תאוותיו, כל דבר שנוח לו, וזהו ההכנה האויה לחג הפסח, זהו רצון הקב"ה ומה שמבקש לראות מאיש ישראל, וזה ראינו אצל הצדיקים, שנתנו את כל עצמם להקב"ה, ואז זוכים בליל פסח להתגלות, ובפרט בקידוש של ליל פסח שיש בו עבודה רבה יותר משאר כל קידוש של שבת ויו"ט, וכפי שאומר הבן אל אביו 'קדש ורחץ', יש לך לדעת 'קדש' שעליך להתקדש, 'ורחץ' לרחוץ מכל העבירות, מכל מה שהיה בכל ימות השנה.

ראינו אצל צדיקים שקודם שאמרו קידוש והעידו על בריאת שמים וארץ עמדו בפחד נורא, והכינו עצמם בסילודין להעיד על בריאת שמים וארץ. הלא רשע פסול לעדות, ואיך

המקדש דיבורו זוכה בכח מצוות הלילה לקדושת הפה לכל השנה

וזהו העבודה קודם הפסח כדי שזוכה ל'פה סח', כי כל העבודות בפסח הם בפה, כזית מצה, ד' כוסות, אמירת ההגדה, אפיקומן, וקרבת פסח, ועל ידי שמירת הדיבור במשך ימי השנה יכולים לזכות על ידי האכילות קדושות שבזו הלילה לשפע קדושה וטהרה לכל ימות השנה.

ליל הסדר הוא סדר לכל השנה ונצרך לכך הכנה רבה

והנה לגבי ליל הסדר איתא מהרה"ק ר' אהרן מקארלין זי"ע, שהוא סדר לכל השנה, כפי שמתנהגים בליל הסדר כך תהיה ההנהגה בכל השנה, ולכן צריך לבקש ולהתחנן לפני השי"ת 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי' (תנב"א רבה פכ"ה), להידמות במעט לאבות הקדושים, להתגעגע ולזכור כיצד רבינו זי"ע וכל הצדיקים בערו בליל הסדר כאש להבה, בעין הגשמי יכלו לראות כיצד בער בהם אש להבה, ו**אאמו"ר** הק' היה אומר 'מצות יאכל במקום קדוש' (ויקרא ו, ט),

ב. וכידוע דכשהיה הרה"ק מצאנו זי"ע אוכל את מצת האפיקומן, נטף שומן מפיו כדרך האוכל בשר שמן, וביארו צדיקים, שהמלאך מיכאל הכהן הגדול מקריב קרבנות בכל יום בבית המקדש של מעלה (מנחות קי.), ובערב פסח הוא מקריב קרבן פסח, ומקרבת פסח זה מביאים לצדיקים שבעולם הזה, וכשזוכים רואים זאת, וגם כשלא רואים יש להאמין שהצדיקים אוכלים בכל שנה מקרבן הפסח.

ובפרט בשבת קודש שבני ישראל יושבים יחדיו בסעודה שלישית, וב"ה אפשר דרא, בחורים ואברכים שמוסרים עצמם על קדושת שמו ית', וצריך כל אחד לבקש שיהיו 'כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה', אך נצרך קודם שיהיה 'ונהיה אנחנו' ואחר כך 'וצאצאנו'. שאלתי פעם לאחד, אם רוצה שבניו יהיו כמוהו, וצעק חס ושלום, ושאלתיו למה עולה במחשבתך שמגיע לך בנים טובים יותר ממך. כל אחד חושב, ברצוני שיהיו בניי טובים, אבל אני אהיה כמו שאני, אבל לא שייך כזאת.

מענין המגיפה – אין כוחנו אלא בפה, ויש להצטער מאוד על חסרון כל נפש מישראל

ובענין מצב הזמן, ב"ה שהחיינו וקיימנו לזמן הזה, הנה עולה בזכרוננו איך היה נראה השנה שעברה, שלא יכולנו להתאסף יחדיו לזמר ולשורר לפני חי העולמים, וב"ה שלא היה אצלינו שוד ושבר. אאמו"ר הק' היה אומר שבזמן שכזה יש לומר 'קטורת' יחדיו, וכך עשינו, והואיל ב"ה, אך באמת צריכים אנו בכל רגע רחמים גמורים, דעדיין המגיפה לא חלפה ועברה, ואין כוחנו אלא בפה, אכן אמרנו קטורת יחדיו, וערכנו

שייך שמי שנוהג כקל שבקלים יבוא להעיד על בריאת שמים וארץ, ולכן צריך לשוב בתשובה כדבעי. וכמו כן בליל הסדר, אם האב רוצה להחדיר בבניו יראת שמים וסיפור יציאת מצרים, צריך הוא מקודם להתקדש ולרחוץ עצמו מן החטאים, דאיתא מאן דנפח מתוכיה נפח, ולהתנהג הוא עצמו כדבעי, ורק אז יוכל להכניס בבניו יראת שמים ומידות טובות.

כדי לזכות לצאצאים טובים צריך מקודם להטיב את עצמו

וזו היא העבודה קודם יום טוב, להכין עצמו בהכנה דרבה, הכנה של מצוה, כמו שראינו אצל כשרי ישראל, וגם היום ב"ה יש יהודים כשרים, ואיתא מהמאור ושמש (פרשת מסעי א"י הא') דטעם הנסיעה לצדיק אמת, כיון שפוגשים שם אנשים כשרים, ורואים עבודתם, ומשתוקקים להידמות אליהם, כי בראותו את חברו מתעורר האדם ומהרהר מדוע הוא יכול להיות יהודי כשר ואני לא, מדוע איני יכול להיות בעל פה שמור, ואף שאינו שומע מהצדיק תורה, הוא משיג שהקב"ה הוא עיקרא ושרשא דכל עלמין, על ידי ההתחברות עם כשרי ישראל וראיית עבודתם,

ג. לשון זה מורגל בספרי חסידות (תניא אגרת הקודש פט"ו ועוד), ומקורו בפרדס רמונים להרמ"ק (שער עשר ולא נשע פ"ה ושער רישא דז"א פ"י) בשם חז"ל.

ערבים זה לזה (סנהדרין כז:), יעקב חבל נחלתו, ועלינו לכאוב על פטירת אישי בני ישראל ולזעוק מדוע עשה ה' לארץ ככה, לא חשיד קוב"ה דעביד דינא בלא דינא (ברכות ה:), אין לנו לתלות הדברים בטבע העולם חלילה, אלא יש לנו לדעת שהכל הוא שליחות ממרום, ועלינו לדעת שאם היינו מתנהגים כדבעי לא היה יכול לירד גזירה קשה כזו מן השמים.

מעלת דורינו בגודל מסירות נפש לתורה ויראת השם

ומאידך גיסא גם מוטל עלינו להודות להקב"ה ולבקש על העתיד, על התורה הקדושה 'כי הם חיינו ואורך ימינו', שבני ישראל המשיכו ללמוד בישיבות ובכוללים, מסרו נפש על טהרת הקודש, ויצאו ללמוד תורה על אף גזירות הרשעים, מי כעמך ישראל, לא היה דור תקיף ומעולה כהדור הזה, ובפרט בשנה זו, והרי זו זכות גדולה, ועלינו להתחזק בתורה ועבודה ויראת שמים ובתפילה, ולבקש ולהתחנן שהתורה והתפילה יעלו למרום ויקרע עולמות עד כסא הכבוד, והן אל כביר לא ימאס (איוב לו. ה).

לא היה דור שהיה בו כל כך הרבה כפירה ואפיקורסות, אף בני ישראל הכשרים משתתפים בחירות, ונסמאו עיניהם ולא ידעו מה המכשול בזה, 'כי השוחד יעוור עיני חכמים' (דברים

הקפות, והיה בכך זכיה גדולה לעצור המגיפה, אבל נצרך שיפסק המגיפה לגמרי מבני ישראל, הרי כל אחד מבני ישראל הוא חלק אלוה ממעל, וכל אחד מבני ישראל יש בו כח עליון, כח הקדושה, וכל בני ישראל הם בנין אחד, וכשמסתלק אחד מבני ישראל נחסר מהכלל כולו, ולצערינו היו כל כך הרבה טרגדיות ה' ישמרנו ויצילנו, ועל כל אחד ואחד להצטער על כל איש מבני ישראל שנפטר ל"ע כמו על אחד ממשפחתו, שהרי הוא חלק מכלל ישראל.

כלל ישראל הם קומה שלימה ובנין אחד

והיה פעם מעשה אצל זקני הק' קודם הסליחות, שהמקוה לא היתה חמה, רק מעט מלמעלה, ומנעו את הציבור מלילך למקוה, כדי שכשהרבי ילך למקוה יהיה חם מעט, וכשראה שאין עולם ליד המקוה תמה על כך, ואמרו לו שהמקוה אינה חמה, ולכך הציבור ממתין שקודם הרבי ילך להמקוה החמה יותר, ואז יכנסו הציבור, אמנם הוא התרעם עליהם בקולות וברקים, באמרו מה החילוק ביני לאחד מבני ישראל ומה החילוק מי יילך קודם.

זה היה מדת זקני הק', לא היה בעיניו חילוק בינו לאחד מבני ישראל, וכמו שאנו אומרים בברכת התורה 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו', לכללות ישראל, וכל ישראל

צריך להרגיש את חסרון הביהמ"ק ולזעוק אל הקב"ה לגאלינו

לצערינו אין אנו מרגישים שחסר לנו בית המקדש וקרבתו, ואנו מסתפקים במעט הגשמיות שלנו, וזהו הקללה הגדולה ביותר, הנה בזמן שבית המקדש היה קיים יהודי הגיע לבית המקדש, ושב בתשובה על חטאיו, וכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים (יבמות ז.), היו כהנים גדולים, קרבנות, היה אור, אורים ותומים, שמחת בית השואבה, והיום לא מרגישים את מה שחסר ודי לנו במה שיש רח"ל, זהו החסרון הגדול ביותר, ולזה נצרך מקודם גאולה פרטית, לצאת מתאוות עולם הזה, ושנרגיש שחסר לנו התגלות הקב"ה, כבוד שמים, בית המקדש, צדיקים, שבת, קדשי קדשים, אורים ותומים, כי אם ח"ו די לנו במה שיש לנו עתה, אי"כ למה יביא הקב"ה בית המקדש.

הקב"ה הוא טוב ומטיב, והוא ממתין ומצפה לתפילותנו, כי אתה שומע תפילת כל פה', הוא בעל החסד והרחמים הגדול, ואנו זועקים 'שמע קולנו חוס ורחם עלינו', ובשנה זו שהקב"ה נתן לנו המתנה שנשארנו בין החיים ולא נתן למוט רגלינו, הוא בעבור שנוכל לעבדו ולהודות לו שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, לזכור חסדיו המרובים ולקבל

טו, יט), אף יהודים שהיו עובדי ה' כל ימי חייהם, מפקירים את הקב"ה ומתחברים לרשעים בשביל מעט ממון וכבוד, ומפקירים את הקב"ה, אאמו"ר הק' היה אומר, שכל הנכנסים לכנסת המינים נאספים המה לדבר על הקב"ה ועל כבוד שמים, ולא לדבר עבור היהדות החרדית, והם מתחברים לרשעים ארורים.

אבל הקב"ה הבטיח 'כי לא תשכח מפי זרעו' (דברים לא, כא), 'כי לא יטוש ה' עמו' (תהלים צד, יד), ויש להתפלל עבור אלו שנשמאו עיניהם עבור כבוד או ממון וכדומה, אבל אנו ב"ה שהיו לנו צדיקים מנהיגי ישראל, רבינו זי"ע שהראה לנו הדרך הנכונה, דרך ההתבדלות, וכל הישיבות שאין נוטלים ממון מהמדינה עומדים ב"ה בחזקה, 'עם ה' חזקו ונתחזקה', כשאנו נתחזק זה ישפיע על כל העולם כולו, וכדאיתא בזה"ק (ח"ג קכב). שבזכות אחד ששב נתקן כל העולם ויכול משיח לבוא, יחיד ששב מוחלין לו ולכל העולם כולו (יומא פו:), האדם במחשבתו מהרהר מה יכולה להועיל תשובתי, אמנם אין זה נכון, דיחיד אחד יכול להפך כל העולם כולו ולגרום שכולם ישובו, וזהו גם ההקדמה לגאולה, דקודם היא הגאולה הפרטית ואחר כך הגאולה העתידה.

אחד אינו חייב לי.

וזהו התכלית שלפני פסח, שאז יש איחוד הלבבות, שכל בני ישראל בקצווי תבל יושבים יחדיו במטרה אחת, לקיים מצות ה', ונהיה קשר חזק ואמיץ 'יעקב חבל נחלתו' בין כל בני ישראל בארץ ישראל ובכל העולם, ואז הוא הזמן הראוי לזעוק להקב"ה עד מתי.

ברכות הקורש

השית' יעזור שכבר משיח יבוא וניוושע, ועל כל אחד לקבל קבלה על כל השנה, שתהיה לו הזכות להרגיש הטעם דהסדר, והשית' יעזור שכל התפילות והבקשות יתקבלו לטובה ולברכה, ונקבל פני משיח צדקנו, וכל הנצרך ליוושע בזיווגים הגונים לבנים ובנים, עתה הוא עת רצון לזה, עד פסח, ובליל הסדר בפרט, וניוושע בזרעא חיא וקיימא, ובליל הסדר הזמן מוכשר לכך, כמו שכתוב (שמות י, ב) 'ולמען תספר באזני בנך ובן בנך' ואם כן נצרכים לבנים, ושניוושע בפרנסה ושפע ברכה והצלחה, ביזת הים, ובבריאות השלימה, כמו שכתוב 'והסירותי מחלה מקרבך' (שם כג, כה) 'ונגע לא יקרב באהלך' (תהלים צא, י), ושנזכה באנפי נהירין לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו, ותחזינה יענינו בשובך לציון ברחמים אמן.

על עצמינו קבלות טובות כדי שנוכל להיוושע, ועכשיו הזמן מוכשר לגאולה השלימה, וכמ"ש לעיל מהרבי ר' מענדלע מרימנוב זי"ע.

והנה בדור זה מצד אחד יש בו כל כך הרבה נסיונות וכפירה שלא היה כמוהו מאז, ומאידך לא היה דור של מסירות נפש כדור הזה, גווי נתתי למכים, לומדים שעות ארוכות ברציפות, עבור זה לבד יש לו להקב"ה להביט בנו, הבט משמים וראה, בני ישראל מוסרים נפשם על התורה על העבודה ועל יודישקייט.

רבי מאיר מפרימשלאן זי"ע אמר 'הללוהו בתוף ומחול' (תהלים קג, ד), הלא בסוף ימחול הקב"ה על עוונות בני ישראל, ומדוע הוא צריך להמתין לסוף, הלא בסוף בודאי יגאלנו, ברוך שומר הבטחתו לישראל. ואנו יש לנו להתפלל, ולהתחזק בתורה ותפילה, באהבה ה' ויראתו, במעשים טובים, באהבת ישראל, ובמידות טובות בין אדם לחבירו, לא לעשות ח"ו עוולות לחבירו, ולא כמו עכשיו שבאים כל יום עם עוולות חדשות. כמו שיה עובדא בשעת פטירת זקה"ק הרבי ר' מרדכי'לע זי"ע, כשהגיע זמן יציאת נשמה, והחברה קדישא התייצבו סביב מיטתו, שאלוהו אם חייב למי ממון, ואמר אינני חייב לאף אחד ואף

שיחת הכנה לחג הפסח בבני ברק – ז' ניסן תש"ס

הם כסדר לקבל עוד מים חדשים מלמעלה, ומבקשים כסדר לקבל עוד ועוד.

ב"ה שזכינו לזמן שאין בני ישראל רעבים ללחם וצמאים למים, כי אם לשמוע את דבר ה' (עפ"י עמוס ה, יא).

בעת קבלת התורה נאמר (שמות יט, ח) וישב משה את דברי העם אל ה', ופירש"י שאמרו ישראל רצוננו לראות את מלכנו, ויש לדעת היכן מרומז ענין זה בפסוק, וראיתי בקדושת לוי שכתב שענין זה מרומז בפסוק, וישב משה את דברי העם אל ה', דברי העם הם שהם מבקשים לקבל מאת ה', רצוננו לראות את מלכנו.

למדנו בשבוע האחרון בשיעור בסידורו של שבת, על הפסוק (משלי ד, ב) 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו', העיקר מה שהשי"ת חפץ מאתנו הוא 'תורת' אל תעזובו', שכאשר האדם עוסק בתורה, ירגיש שהתורה היא תורת ה', והשי"ת נותן

אופן הכניסה אל הקדושה

פותחין בברכה בהודאה על העבר ובקשה על העתיד.

בעת יציאת מצרים נאמר (שמות י, ט), ויאמר משה, בנערינו ובזקננו נלך' וגו', משה רבינו הורה לנו שאופן הכניסה ליציאת מצרים ולחג הפסח הוא על ידי 'בנערינו ובזקננו נלך'.

צמאים לרבר ה'

באנו לדבר שיחה בזכות אבוה"ק ובזכות הציבור, שמעתי קודם אפיית המצות שבני הרב כבר דיבר עם הבחורים על כל הענינים, ואין אתם צריכים לדברי, אך כשהייתי בחו"ל באיזה מקום, באו לפני קבוצה בחורים והאברכים מאותו מקום שיש להם רבי חשוב, ושאלתי אותם, מאחר שיש לכם את הרבי שלכם, מה לכם לבא אלי, ואמרו לי על פי חז"ל (בראשית רבה צו, ג) שבני ישראל נמשלו לדגים, שאע"פ שהם נמצאים כסדר במים, אעפ"כ כשיורד גשם מבקשים

וכן בעת הטחינה, הלישה והעריכה והאפיה, על ידי האמירה ממשיכים הקדושה.

היום בשיחתינו אנו מדברים מענינו של יום, שואלין ודורשין בענינו של יום, ויש לומר, מהו בענינו של יום, שאין די בעצם לימוד ההלכות אלא יש לשאול ולדרוש במהותו של יום.

המעלה המיוחדת שיש במצות מצה

והנה מה שיש במצה הענין שיש לעשות כל פעולה לשם שמים, והרי בכל התורה אנו יודעים הכלל של מתוך שלא לשמה בא לשמה, וכמו כן אנו מוצאים בעת הסדר, שכל שלא אמר שלשה דברים הללו, לא יצא ידי חובתו, פסח מצה ומרור, ויש לומר מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, והוא שונה משאר המצוות, שבשאר המצוות וכגון הנחת תפילין, על אף שלכתחילה יש לומר לשם יחוד ולכוין מה שאומרים, מכל מקום גם מי שהניח ללא הכנה כגון מי שאינו יודע או בזמנים טרודים הרי שיצא ידי חובתו, אבל פסח קבעו חז"ל, שיהיה הכל בכוונה הראויה, וכל דתקון חכמים כעין דאורייתא תקון, [וכן למדנו בשיעור לאחר שחרית בשו"ע הרב (סימן רעא סט"ז) לגבי קידוש שאין לקדש קודם הלילה, לפי

לנו התורה, וכמו שמברכים ברוך אתה ה' גותן התורה, ושנרגיש כל העת שהשי"ת הוא גותן התורה, וזהו תכלית לימוד התורה שלא ישכחו מנותן התורה.

וזהו הענין של צמאים לדבר ה', על פי דברי הקדושת לוי, ב"ה שיש היום הרמת קרן התורה באופן נפלא, אכן בדורות הקודמים היה התקשרות עצומה בשעה שעסקו בתורה ונשעה שקיימו המצוות, והיום צמאים לבא להתרגשות זו, היום צמאים בני ישראל שבעת לימודם ירגישו את י"דבר ה'".

ענין אמירת לשם מצת מצוה

והוא כענין שראו אצל הצדיקים בעת עבודת ה', ובדרך דוגמא, כשראינו אצל זקני הק' כשהוא שואב מים שלנו, הרי שבזמן זה לא אמר מוסר, כי אם אמר לשם מצת מצוה, ועמד שם בחור ועיניו זלגו דמעות, ולא משום שהרגיש באיזה חסרון, הוא פרץ בדמעות לפי שהרגיש את השי"ת.

עוד ענין יש באמירת לשם מצת מצוה, שהנה בכל אות יש כוחות, וכגון האות א' מרמז לאלופו של עולם, ועל ידי אמירת האותיות ממשיכים את הכוחות, והנה בשולחן ערוך נפסק (סימן תס"ב), והאריך בזה בשו"ע הרב הרבה (סימן תנג ס"א), שבעת הקצירה של החיטים יש לומר לשם מצת מצוה

והנני אומר כסדר, תמידים כסדרן, שהתמיד נשאר כמו שהיה בליל הסדר.

משה רבינו אמר 'בנערינו ובזקננו נלך', בשמחת בית השואבה זקנים שבדור היו אומרים, אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותינו (סוכה נג.), בשמחת בית השואבה היו שואבין רוח הקודש, והיו הזקנים אומרים וכי בקל אפשר לשאוב רוח הקודש, אין זה כך, רוח הקודש אין משיגים בפתע פתאום, כי אם על ידי אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו, שהתחלנו בעבודה בשנות הנעורים, וכאשר השי"ת עוזר שממלאים את ימי הנעורים בקדושה ובטהרה זוכים לרוח הקודש, ויש לדעת שרוח הקודש אינו רק כמו שהיה אצל הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע או אצל הרבי מלובלין זי"ע שראו מסוף העולם ועד סופו, שמאחר שקבעו ביהי רצון שאומרים בימים הקדושים בעת קדושת כתר שאפשר לבקש על רוח הקודש, הרי שכל אחד יכול לבא לידי כך, והיינו שיש בחינות של רוח הקודש שיכול כל אחד ואחד לזכות לו.

קדושת ליל הסדר

איתא שבליל הסדר יכול כל אחד לבא למדרגה שהיה בו הכהן גדול

שאמרה תורה בלילה הזה, וכמו כן תקנת ד' כוסות הוא ג"כ רק בלילה שכל דתקון רבגן כעין דאורייתא תקון, ואם יקדש קודם הלילה יחסר לו כוס אחד מד' הכוסות], ובפירוש מצאנו ענין זה לגבי אכילת הפסת, במה שאמרו חז"ל (נויר כג.), שנים שאוכלים פסחיהם, זה לשם מצוה וזה לשם אכילה גסה, ואמרו על זה הלשון הנורא של 'צדיקים ילכו בה ופושעים יכשלו בה' (הושע יד, י), וע"ש עוד ורואים אנו בזה חומר המחשבה הראויה בעת המצוות.

ענין בנערינו ובזקננו נלך

ונחזור לפסוק שהתחלנו בו, 'בנערינו ובזקננו נלך', ב"ה רוב הנמצאים כאן הם נערים, שיש כאן בחורים צעירים ואברכים, וב"ה שיש כאן אברכים שכבר משיאים בניהם, וב"ה שבימים של ערב פסח קובעים זמן להתאסף ולהתעלות לידע כיצד נכנסים לימי הפסח, וכבר אמרנו בשב"ק בסעודה שלישית, שאנו עומדים לערוך הסדר, שהוא סדר לכל ימות השנה, וכמו שאמר הרה"ק ר' אהרן מקארלין זי"ע, ואם כן אנו דומים לאותו שעומד לפתוח מסחר גדול של הון רב, אך קודם שמשקיעים אי אפשר לעשות המסחר, וכמו כן כיצד ניתן לערוך ליל הסדר ללא ההכנה קודם הפסח, הרי צריכים סחורה קודם שפותחים המסחר.

ונשמע', אמר לישראל 'ויקחו לי תרומה' 'ושכנתי בתוכם', בתוך כל אחד ואחד, שיהיה השראת השכינה על כל אחד מישראל, שיכול כל אחד להיות בבחינת מרכבה לשכינה.

ואיתא שכל ענין שהיה במקדש הרי הוא נמצא אצל כל אחד מישראל, וכגון העינים הם כנגד המנורה, והמח הוא בבחינת קודש הקדשים, והלא השי"ת הוא טמיר ונעלם ואין סוף ב"ה, ובכל אחד יש במוחו חלק אלוקי ממעל, ובחינה זו היא בחינת קודש הקדשים, וחלילה וחלילה כשהאדם פוגם במוחו, יש לו להתבונן שהרי הוא כאילו נכנס עכשיו לבית המקדש ופוגם בקודש הקדשים, ונהיה שם פסול, וכאשר השי"ת עוזר לאדם שמוחו מקושר לתורה הק' הרי שיש כח במח כמו בקודש הקדשים.

כפי ההרחקה מחמץ כן זוכים למצה

בספה"ק ביארו וכן מקובל מאבן"ק ורבוה"ק, והארכנו בזה כמה פעמים, חז"ל אמרו (פסחים מג:): כל שישנו בבל תאכל חמץ, ישנו בקום אכול מצה, ולמה נתרבו הנשים בחובת אכילת מצה באופן זה, ללמדנו כיצד באים לידי אכילת המצה, כל שישנו בבל תאכל חמץ, כפי מה שהאדם מרחיק עצמו מהחמץ, כפי כן יזכה לאכילת המצה.

בקודש הקדשים, ובגודל מדרגת הכהן גדול אמרו חז"ל (ברכות ז.) שהשכינה נגלתה לרבי ישמעאל כהן גדול ואמרה לו ברכני, הרי ששם יש התגלות עצומה.

הרבי ר' מרדכי'לע זי"ע היה אומר בשם החסד לאברהם זקנו של החיד"א, שמפורים ועד פסח מזדכך כל יום חלק אחד מלי' מנפשו של כל אחד מישראל, ובליל הסדר צריך כל אחד להיות בחמישים שערי קדושה, והוסיף על זה זקני הרבי ר' מרדכי'לע זי"ע, 'מצות תאכל במקום קדוש' (ויקרא ו, ט), שכאשר אוכלים המצות בליל פסח צריך המוח להיות במצב של מקום קדוש, בקדשי הקדשים של מעלה.

בשלוש סעודות בשב"ק העעל"ט הארכנו בכמה ענינים, ואחד מהענינים הוא, חז"ל אמרו (תנא דבי אליהו רבה יז) בשעה שאמרו ישראל 'נעשה ונשמע' (שמות כד, ז) מיד אמר הקב"ה 'ויקחו לי תרומה' (שמות כה, ב), והענין בזה הוא, הציווי של 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (שמות כה, ח) הוא ציווי תמידי, והוא הציווי של בתוכו לא נאמר אל 'בתוכם', בתוך כל אחד ואחד, והנה הרי מיום שחרב הבית, הרי שאין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה (ברכות ח.), וכאשר שמע השי"ת שישראל אמרו 'נעשה

ביעור החמץ אין מציאות של פסח, והעבודות שעושים בפשטות קודם פסח, אינו נוגע רק לימי הפסח אלא לכללות העבודה, כי כשם שהרה"ק ר' אהרן מקארלין זי"א אמר שהסדר הוא סדר לכל ימות השנה, כמו כן הוא נוגע לאופן ההכנה לפסח, כפי שנכנסים לסדר של פסח, כך נכנסים לעבודה הכללית, ואי אפשר לבא לידי עבודה קודם שהאדם מסלק מעצמו כל מה שמפריע לעבודה.

וכאשר באים להוציא הרע יש לעשות פעולה למעשה, ואף מי שפגם גם במחשבה, אמרו חז"ל (משנה כלים פכ"ה, מ"ט) לגבי טומאה, שכל הכלים יורדים לידי טומאה במחשבה, ואין עולין אלא בשינוי מעשה, שאינו יכול לבטלו שלא יהיה מקבל טומאה כי אם על ידי מעשה, שמחשבה אינה מתבטלת כי אם על ידי מעשה, וכל שכן מעשה אי אפשר לבטל כי אם על ידי מעשה.

והנה כבר אמרו הרה"ק מצאנו זי"ע וזקני הרבי ר' מרדכי"לע זי"ע, הרבי ר' מרדכי"לע אמר על עצמו שמעולם לא הזיז חפץ ללא כונה, והרה"ק מצאנו אמר שלא הזיז דבר ללא יחוד, ואין תכלית הסיפור רק כדי לבטא גדולת מעשה הצדיקים, מספרים מהצדיקים כדי להשיג כיצד צריך האדם להראות, לכתחילה צריך האדם להשתדל שיהיה תכלית בכל מה שעושה, וללא התכלית אסור

בערב פסח, כל זמן שיש חמץ אצל האדם, אי אפשר להקריב את הפסח, שהפסח והחמץ אינם באים בכפיפה אחת.

העבודה של ביעור החמץ מסיימים עם אמירת יהיה רצון, כשם שהנני מבער את החמץ מביתי, כן יבער הקב"ה ממני את היצר הרע ואת הרע, כי הנה המצוות מעשיות יש לעשותם בפועל ממש, ואיתא בספר התניא, שעל ידי מה שמקיימים מצוות מעשיות אתכפיא סטרא אחרא, כי אור ה' הרי הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, והסט"א מבקש לכסות כסדר את אור ה', ועל ידי כן קיום מצוה בפועל כהנחת תפילין וכדו', ועל ידי לימוד התורה, כל תיבה מתורה וכן כל משהו של תפילה, הרי הוא מבטל את הסט"א וממילא מתגלה אור ה'.

והנה כשניגשים לעבודת ה', קודם כל יש לקיים מצוות התורה באופן השוה לכל נפש, ועוד יש לדעת, שאין האדם נמצא תמיד באותה מדרגה, עוד יש לדעת שכל מי שיש לו היכולת לגדל ואינו מתעלה, הרי שיש עמו חשבון נפרד.

עבודת ביעור חמץ

כשניגשים לעבודת ביעור חמץ קודם כל יש לקיימו בפועל ממש, ובלא

העבודה במחשבה דיבור ומעשה, ואם עושה האדם להיפך ח"ו, שדיבר דברים בטלים או שחילה זמנו לריק, או שהלך ברחוב העיר והפקיר את עיניו או שאכל שלא כראוי וישן שלא כראוי וכדומה, הרי זה בונה את הצד השני לא עלינו, וכל זמן שאין האדם מוציא מה שבנה שם רח"ל, אין הוא יכול להכנס אל הקדושה, לפי שאין הקדושה שורה יחד עם הטומאה, וכל שישנו בכל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה (פסחים מג:), ואינו הולך יחדיו.

ומי שמדמה שאפשר לכרוך שני הדברים כאחד, יתבונן בעצמו כמה אהבת התורה או אהבת ה' יש לו, כמה יראת שמים הוא מרגיש ועד כמה הוא בורח מהרע, ונתפרשו הדברים באריכות בספר התניא.

ובערב פסח אוספים תחילה את עשרת הפתיתים מחמץ המוטמנים, לרמו שיש קודם כל לאסוף את מה שהכניס לעשרת הספירות מהצד השני.

ענין חור שבין אדם לחבירו

ומה שיש לבדוק בחורים וסדקים, ואמרו חור שבין אדם לחבירו וכו' (פסחים ת.), הנני מקוה בע"ה שבדרך כלל יש אחזה ורעות בין תלמידנו וידידנו וכן בכל ישראל, אמנם אלו

לעשותו, שאין רשות, כל מעשה הוא או מצוה או עבירה, ומי יאמר זכיתי לבי, ולכן יש לבער החמץ במצוות מעשיות, ועל ידי כן מבער האדם כל המחשבות וכל המעשים שיעשה האדם במשך כל ימות השנה שלא כראוי, ועל ידי כן יזכה להכנס בליל פסח בקדשי קדשים של מעלה, שהוא המת.

ענין עשרת הפתיתים

ובערב פסח בעת בייעור חמץ או אומרים, כשם שביערת החמץ כן יזכה לבער הרע מעצמו, ועל ידי כן יזכה שמוחו יהיה קודש הקדשים, ושיזכה להכנס אל הקדושה כל אחד כפי דרגתו.

וזהו הענין מה שמניחים עשרה פתיתים של חמץ, כמבואר בספה"ק, שהנה יש עשר ספירות דקדושה, חכמה בינה דעת חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות, וכנגדן יש עשר ספירות דמסואבתא, וכל מעשה שעושה האדם אם יש לו אהבת התורה, אהבת ה' ואהבת ישראל, כל התגברות על היצר, ושהתפארותו הוא רק כדי שיהיה נחת רוח לפניו יתברך, 'ישראל אשר בך אתפאר' (ישעיה מט, ג), וכן בשאר הספירות, על ידי כן נעשה האדם מרכבה לשכינה, ומתעלים כל הספירות העליונות, וזה נפעל על ידי כל המעשים טובים שעושים בזה העולם, בכל עניני

שבכוחו ילך לאסוף מעות, ויתן את המעות במקום שיודע שהוא חסר, ומתן בסתר יכפה אף.

וכאשר האדם מלקט את עשרת הפתיתים, והלא ביום זה נטהר החלק הלי שבנפשו, על ידי כן בא האדם לידי ההחלטה הנכונה לילך בדרך הנכונה, שלא ישתמש עם העולם לדברים של מה בכך, ולכן האדם שורפם, ואז מזדכך לגמרי.

ענין הקערה

ואז באים לידי עריכת הסדר ונכנסים אל הטוב, ואז מניחים על הקערה את שלש המצות שהם כנגד חכמה בינה ודעת, וכנגד כהן לוי ישראל. ושמים על הספירות, והקערה עצמה הוא כנגד ספירת מלכות, ועל ידי הקערה מרוממים את כל עשרת הספירות שבשחרית שרפו את הספירות שבטומאה, ועכשיו מרוממים אותם, ויש בזה אריכות גדולה מה שביאר זקני הק' בענין הקערה, ואי אפשר לפרשו ברבים.

והנה יציאת מצרים היתה ההכנה לגאולה העתידה, וכמו שאיתא בקדושת לוי^א, 'נחית בחסדך עם זו

הם הדברים הצריכים חיזוק כסדר, שמארבעה דברים הצריכים חיזוק הוא מעשים טובים ודרך ארץ, ויש לומר, חור שבין אדם לחבירו צריכים לבדוק עד מקום שידו של אדם מגעת, הכונה בזה לרמוז כשיש חור בין אדם לחבירו, ויש כמה בחינות כיצד נוצר החור, אם משום שאכן פגעו בו ומשום כמה טעמים, יש להשתדל שלא יהיה החור, ואף אם האחר עדיין אינו משלים עם האדם, מכל מקום על האדם לפעול עד מקום שידו של אדם מגעת, וישתדל לסלק מעצמו כל ריב וכל מצה, וזהו הדרך שעל ידו נכנסים לפסח, והלא למעלה אי אפשר לרמות, ובלא השלום א"א להכנס לפסח.

ובגודל ענין בין אדם לחבירו אנו רואים שבעשרת הדברות נאמר חמשה דברים בין אדם למקום, וחמשה דברים בין אדם לחבירו, וכן הוא ענין זה, וכמו כן זהו הענין של קמחא דפסחא ויש לדעת למה נאמר דין זה דוקא בערב פסח, וכי כל השנה אין צריך כל אחד לחיות, אלא שבערב פסח צריך כל אחד להשתדל להיות יחד עם כל ישראל, ומי שבכוחו הרי הוא צריך לתת סכומים הגונים עבור קמחא דפסחא, ומי

א. זו"ל ספר קדושת לוי שמות פרשת בשלח, 'נחית בחסדך עם זו גאלת נהלת בעוז אל נוח קדשך' (טו, יג). הענין הוא, כי גאולת מצרים היה בלי שום מצוה, ככתוב (יחזקאל טו, ז) 'ואת ערום ועריה' (רש"י שמות יב, ו, שמו"ר א, לה), נמצא הגאולה היה רק מחמת חסדו הגדול, וזהו נחית 'בחסדך' עם זו גאלת. וזה מורה על גאולה

האב אינו לובש פוזמקאות לבנות, והבן כן, חוצפה זו תהיה קודם ביאת המשיח וכמו שאנו רואים בחוש ב"ה.

השי"ת עוזר לנו שאנו עומדים כבר קרוב מאוד לגאולה השלימה, ובנינו צריכים לדעת שאין מזלולים למעלה בשום עבודה של בני ישראל בדורנו בכל פרט, כל משהו של עבודה בהתמדת התורה ודרך ארץ ואהבת ישראל וכל שאר העבודות, הרי זה הדרך להכנס אל הגאולה, 'כי חג ה' לנו' (שם), כמו שביארנו מהו צמאים לדבר ה', כמו כן יש להכנס ליו"ט להרגיש 'כי חג ה' לנו', והוא מתחיל באופן של 'בנערינו ובזקינינו נלך'.

כל אחד מישראל יש לו הרצון לבא למדרגה הנעלית ביותר, ולשם כך נתאספו כאן, ויש לחזור הענינים שנתבארו כאן עם החברים וכל אחד עם עצמו.

ענין אמירת מצה זו

מה שאומרים בהגדה מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, הננו מבקשים מהשי"ת אתה צויתנו בתורה לאכול את הקרבן פסח, 'על מצות ומרורים יאכלוהו' (במדבר ט, יא), ואע"פ שגם

גאלת, נהלת בעוז אל נוה קדשך' (שמות טו, יג), 'נחית בחסדך' שאז היה הגילוי על ידי מידת החסד, ו'נהלת בעוזך' על ידי התורה ואין עז אלא תורה (וזה הקדוש פרשת יתרו צד.), אל 'נוה קדשך', שהגאולה העתידה תהיה עלידי התורה הק'.

ומאחר שיציאת מצרים התחילה על ידי 'בנערינו ובזקינינו נלך' (שמות י, ט), הרי ודאי שבאופן זה יהיה גם הגאולה העתידה, ששני הגאולות הולכים כאחד, אלא שבגאולה העתידה יהיה הגילוי יותר בגלוי וכמו שנאמר (ירמיה טו, יד) 'שלא יאמר חי ה' אשר העלה אותנו ממצרים, כי אם חי ה' אשר העלנו מכל הארצות', ומהו 'בנערינו ובזקינינו נלך', כשם שבעת שמחת בית השואבה באו לידי רוח הקודש על ידי מה שאמרו אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנתינו, והרי בליל פסח צריכים לבא אל הקדושה, שהמח יהיה בחינת קודש הקדשים, והכניסה לפסח צריך להיות על ידי 'בנערינו'.

ומהו 'בנערינו', הנני אומר כסדר, מהו כלה קמה בחמותה (משנה סוטה פ"ט, מט"ו), שהתמות אין מגלחת ראשה והכלה מגלחת ראשה, בת באמה, האמה מכסה ראשה בפאה נכרית והבת מכסה ראשה כראוי, בן באביו,

ראשונה, אבל גאולה אחרונה אז יהיה בישראל מצות ותורה ומעשים טובים, ואז יהיה הגאולה במהרה בימינו מחמת שיש בידם תורה ומעשים טובים, וזהו הרמז נהלת 'בעוזך' אל נוה קדשך, זה מורה על גאולה אחרונה.

רמזי כוס ראשון

כל הסימנים שאומרים קדש ורחץ, הכל הם סודות, וכמו כן איתא על הכוסות שהם כנגד ארבע אותיות של שם הוי"ה ב"ה, הכוס הראשון של קדש הוא כנגד האות י של שם הוי"ה, לרמזו שכאשר האדם עומד לקדש על היין בליל פסח צריך הוא בתחילה להיות יהודי, שמי שהוא גוי הרי שאסור לו לגעת ביין, ולכן הכוס הראשון הוא כנגד האותיות של שם הוי"ה ב"ה, ועל ידי מה שהאדם חושב מחשבה זו, הרי הוא מתקן את האותיות שבשם הוי"ה, שפגם בהם במשך השנה, ועל ידי כוס ששותים עם הכונה הראויה, על ידי כן מתקנים את זה, וכל אחד יכול לזכות לבחינה של 'שיויתי ה' לנגדי תמיד' (תהלים טו, ח), ואפשר לזכות לו בליל הסדר.

סיום ההגדה הוא חד גדיא חד גדיא, ואפשר לומר בזה, דרך הבעש"ט הק' היה שהחסידים התפללו כל אחד בפני עצמם בנעימות, וענין זה התחיל קודם הטיילונג שהיה באונגרין, ובזה גילה הבעש"ט הק' שעל כולם להאחז כאחד, ועל ידי כן נהיה התגלות אלוקית על ידי התאחדות הלבבות, ולכן מסיימים ההגדה בחד גדיא.

השי"ת יעזור שנכוין הכל לשם שמים, ושנזכה כולנו כאחד, את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה בכל מקום שהם, שנזכה שיבא אליהו הנביא ויבשרנו על הגאולה השלימה בב"א.

בזמן הזה אכילת מצה מן התורה כמו שנאמר (שמות יב, יח) 'בערב תאכלו מצות', אבל הרי לכתחילה יש לקיים מצוה כתיקונה, ואמרו צדיקים, שיש צדיקים שמביאים בפניהם הקרבן פסח, כמו שאמר הרה"ק מצאנו, ומכאן מוכח שבלייל פסח הוא הזמן המסוגל לבקש על הדבר, ויש לנו לזעוק אל ה', מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, מה טעם לא זכינו לקיים המצוה כתיקונה.

ענין אמירת מרור זה

הבחינה של מרור זה על שם שמרור את אבותנו במצרים, אין הכונה רק על מה שהיה במצרים, כל אחד יש לו זמנים קשים ובפרט בשנות הנעורים, והשנים הקודמות שעברו על האדם הרי זה בבחינת אבותינו, ותכלית המרור אינו עצם המרור, כי אם שיבואו על ידו לטובה, ויש לנו לצעוק, מרור זה שאכלו אבותינו על שום מה, שיש לנו כבר לבא אל הטובה.

הברכה על הגאולה

ומסיימים הברכה, אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, ומברכים בשם ומלכות על גאולתנו, לפי שבזמן זה יכול כל אחד להושע ולהתרומם ולהתחיל בסדר חדש, ועוד אפשר לפעול בזמן זה את הגאולה השלימה, שאכן יהיה ברכה זו על הגאולה העתידה.

שיעור בספר של"ה הק' מסכת פסחים פרק נר מצוה (ח"ב)

ושאלה זקני הק' האם הוא בעל שכל, ואמרה האשה, יש לו שכל אך לא מהצד הטוב, יש אנשים ששכלם מורה לצד הלא טוב, ואמנם כדי להיות גנב או שקרן אין צריך להיות בעל שכל גדול, אבל משהו בעל שכל צריך להיות, כדי שידע איך לעבוד, ואז משתמשים עם כח החכמה והבינה והדעת לצד ההפכי, וכן במידת החסד, חסד הוא אהבה, שיש לאהוב את התורה הק', ואהבת המצוות ואהבת ישראל, ולפעמים משתמש עמו האדם לצד ההפכי, שאוהבים התאות ושאר ענינים.

וכל מי שמסתובב בזה העולם, ואינו מעמיד מול עיניו את שער הפרישות בחובות הלבבות, וכדומה לזה, הרי הוא נמשך אחר כמה ענינים במשך ימות השנה, ופסח הוא הזמן שאפשר לעשות בו ביעור חמץ, ובתחילה יש לקיים הדבר למעשה, לעמול ולנקות ולבער החמץ ולהכשיר ולקנות הכלים החדשים, ולאחר מכן יש לבדוק החדרים, שאם יתחיל עם הכוונות יש לחשוש שלא יבא לידי מעשה, ומשום כן בתחילה מתחילים עם הלמעשה,

(י"ג): בודקין את החמץ וכו'. במשפחתנו נהגו שאין משתמשים בפסח כי אם עם ספרים חדשים, או ספרים מיוחדים לפסח שלא השתמשו בהם כל השנה, ואיתא שכאשר מנקים ומכבדים את הסידור, בערב פסח, כל דף בפני עצמו עם גוצה, כמו שבודקין החמץ, הרי זה מסוגל שכל ימות השנה לא יהיה לאדם מחשבות זרות בעת התפילה.

יש להזהיר את הנשים שיטמינו את העשרה הפתיתים בזמן, ולא ידחו הדבר לאחר הזמן, ועשרת הפתיתים צריך שאחד יפזרם ולא הבודק עצמו, כי אם הבודק עצמו פזרם, הרי שאין כאן שום חיפוש, ורק אם אחר פזרו, כשימצא הפתיתים סימן הדבר שבדק החמץ כראוי.

בעשרת הפתיתים יש גם סודות, שיש עשר כתרא דמסאבותא של הסטרא אחרא, כי כשם שיש עשר ספירות בצד הטוב, כן יש גם להיפך, ופעם אחת באה אשה לזקני הק' והתאוננה על בנה שאינו הולך בדרך הישר,

אז חיזור כסיד, ובשנותיו האחרונות אמר שנה אחת בשולחנו הק' בליל שביעי של פסח, או אחרון של פסח, כשהייתי אברך, כשהורדתי את הקערה על שולחנו, המשכתי על ידי כן הארת המרכבה העליונה על שולחני, והוסיף ואמר, בני לא שמעו ממני עדיין ענין זה.

וכשהיה מוריד את הקערה, לא הורידו בבת אחת, אלא במתינות, וראשו היה מוטה כלפי מעלה, וכאשר הגיע לאמירת לא על ידי מלאך ולא על ידי שליח אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו, ראו עליו שכמעט ולא היה בזה העולם, והיה אדום כאש, והיה אז פחד פחדים.

הוא בעצמו היה עמל הרבה בערב פסח, ואף שבביעור חמץ לא עבד בעצמו, אך הוא היה טורח הרבה סביב המצות, וכגון, במרתף הבית עשו פלאפף מברזל, וכך משכו המים מהבאר שהיה עמוק כעשרה מטר, והכינו את הפלאמף לפסח, ובכל ימי הפסח השתמשו רק ממים אלו, וכמו כן המים למים שלנו לקחו משם, ורק לפעמים נסעו למקום אחר, והיה שם מגבות גדולות ועבות, כדי לכסות המים שלנו, וקודם לכן היו מכבסים את המגבות בחוץ, ולאחר מכן היו צריכים לשובב המגבות שלא ישאר בהם לחלוחית של מים, אף שעמדנו

ואז אומרים כשם שביערת את החמץ מביתי, כך אבער את הטומאה, שזהו תכלית כל העבודה, ובתנאי שעושים הדבר למעשה, שגם אם יכוון האדם כל כוונות התפילין, אם לא הניח התפילין בפועל, לא יצא ידי חובתו, וכן אם לא שמע ישראל, לא יעזרו הכוונות, ומשום כן יש לקיים המצוה בפועל, ורק אז באים הכוונות.

ובליל פסח יש עשרת הספירות שמצד הקדושה, שיש שלשת המצוות וששת המינים על הקערה, והקערה עצמה שהוא כנגד המלכות, וכמו שכתב בספה"ק אוהב ישראל, כי לאחר שביערו את עשרת הספירות של הסטרא אחרא, אפשר בליל פסח להרים את העשרה של הקדושה, ומשום כן נהגו להרים הקערה למעלה, כי על ידי מה שהאדם חוטא ח"ו, הרי הוא משפיל את השכינה, ויש העבודה לאוקמי שכינתא מעפרא, שמי שאינו מתיירא מפני השי"ת ואינו מרגיש השראת השכינה, הרי הוא כביכול משפיל את השכינה, ובליל פסח לאחר כל עמל האדם בערב פסח, ושפך דמים להכניס הפסח, ואסף את עשרת הפתיתים, מהצד השני וביער אותם, אז אפשר להרים את העשרה של הקדושה.

זקני הק' בליל הסדר, היה אוהו הקערה כלפי מעלה זמן רב, והיה

הרי זה תיקון לחטאות נעורים, וכאשר ראה ר' מאיר'ל את הבחורים המרדדים, והם חשבו מחשבה זו, וניגש אליהם, ואמר להם, אל תכניסו את החטאת נעורים שלכם אל תוך המצות שלי.

עבודתו לא התחילה בעת הקערה, קודם לכן היה משבר את כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו לפני השי"ת, ומלבד זאת הוזיל מעות הרבה עבור המצות.

את החיטים היה קונה בפרשת בא, בו נאמר פרשת המצות, והיה קונה שק מלא חיטים, והיה קושרים אותו בעליית הגג.

הענין מה שמספרים הנהגות הצדיקים הוא, שהנה שנינו (ברכות פ"ה מ"א) אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש, חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין, ומהו הענין בהוספה זו, אלא יש לידע כיצד היה הנהגת החסידים הראשונים, שאם לא, ידמה האדם על עבודתו שדי בכך, ועוד איתא בספר חסידים, שהרבי מחויב לומר כך נהגו רבותי, וכך אני נוהג.

כל ענין שלומדים, כששומעים כיצד מקיימים הדבר למעשה, הרי זה נשאר באדם יותר ויותר, כי אם אינו באופן זה, הרי יכול כל אדם לפסוק לעצמו

שם כולנו, שמלבד הגבאים עמדו הבנים והבחורים, אעפ"כ לא נתן לאיש לסחוט המגבות, והוא היה עושה הכל בעצמו, והיה זה עבודה קשה, שלא ישאר בו לחלוחית, כדי שלא יהיה בו מים שלא נשאב לשם המצת מצוה, שאם ישאר בו משהו לחלוחית יש לחשוש שיכנס משהו לחלוחית במים שלנו.

וכמו כן למים שלנו היה ציבער מעץ, והיו רוחצים אותו, וגם שם היה נזהר שלא ישאר משהו מים, ואחו בעצמו הכלי כדי שיצאו כל המים, והיה זה כלי כבד.

ובעת אפיית מצות, עשה הכל שלא כדרך הטבע, שתחילה שפך המים ואז רץ לכל אורך בית המדרש לתנור, ועד לשנים האחרונות, היה מרדד (געוועלגערט) בעצמו כל ששת המצות שלו, ורק בשנים האחרונות זכיתי לעשות המצות עבור זקני הק'.

זקני הק' בכל ענין שהוא, לא חיפש להקל על עצמו, אלא אדרבא, הקשה על עצמו.

בערב פסח לא הרשה זקני הק' לבחורים לגשת לעבודת המצות, ורק אברכים היו רשאים לעבוד, אבל במצות שאפו קודם הפסח עבור הבית היו יכולים.

הרבי ר' מאיר מקרעטשניף זי"ע היה חריף עד מאוד, והנה איתא שמה שמזיעים בעת הטירחה על המצות,

הק' הרבי ר' מרדכי^{לע} אמר, שהודיעו לו מן השמים, שאסור לאכול חמץ בערב פסח, כי אם עד לשעה שמונה^א, והיו עושין סעודה גדולה אך סיימו לאכול בשעה שמונה, וגם כשחל שבת בערב פסח עשו כן, ושנה אחת חל שבת הגדול ערב פסח בפרשת צו, וקרא זקני הק' הפרשה ב"ב מינוט, ושמעו כל תיבה.

שם: ובפרט במצוה שאינה באה לאדם וכו'. שבאמת שכל מצוה צריך להיות אצל האדם, בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, ובפרט מצוה הבאה לפרקים.

שם: על כן בני וכו'. אומרים^ב שהשל"ה הק' כתב את ספרו לבניו, והעולם חטף את הספר עבור עצמם.

שם: וזריזין מקדימין למצוות. בכל עת שהאדם משכים בבוקר להתפלל, בשעה מוקדמת או ללמוד מהראשונים וכדומה, על ידי כן מתרומם מזלו של האדם, שמו"ל ר"ת זריזים מקדימין למצוות, ואותם המקדימים למצוות, מתרומם מזלם.

שם: ותהיו זוכין ומזכין את הרבים. שכל מי שעושה ולומדים ממנו, הרי הוא נחשב מזכה הרבים, וכן הנני אומר כלפי הרבה ענינים.

שכל מעשיו הם ראויים וכהוגן, וכמו שמספרים בדרך צחות, שבאונגרין היה המשמש שואל את העדי קידושין, קודם החופה, האם כבר שבו בתשובה, ואמרו העדים שכן, שחזרו בתשובה ברגע אחד, וכשאינן שומעים מעשי הקדמונים, מדמים שנוהגים כראוי, וכמו שכבר אמר ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע לבנו, שהיום יצא בעולם צופרידנקייט, שאברכים לומדים ומתפללים מעט והם שבעי רצון ממצבם.

וכאשר אני חוזר עובדות אלו, הריני חוזר על הדברים.

שם: כי זמן שאיבת מים שלנו הוא סמוך לבין השמשות. אצל זקני הק' היה מים שלנו לא בשעה מוקדמת, ולאחר השאיבה היה מוציא המורה שעות שלו, ושואל אם הוא בזמן, וכולם היו עונים שכן.

וכמו כן היה מתפלל כל יום בשעה מאוחרת, והוא היה מסתכל במורה שעות שלו, קודם לכן, והיינו שידע מהו הזמן בעת שהתפלל מנחה.

(י"ד): ואוכלין לאחר ד' שעות. זקני

א. וכהיום שמוזיזין המורה שעות הוא בשעה תשע.

ב. כן איתא בההקדמה.

תניא

בותיה דרב

שיעורים מלאים ציו ומפיקים נוגה,
יפים לשעתה ויפים לדורות

בספח"ק תניא

כפי שנמסרו ע"י
ב"ק מרז רבינו הקדוה"מ זיע"א

♦ פרק לב ♦

והנה על ידי קיום הדברים הנזכרים לעיל, להיות גופו נבזה ונמאס בעיניו, רק שמחתו תהיה שמחת הנפש לבריה, הרי

א. הרגשת טעם אמיתי בתורה ועבודה

רק שמחתו תהיה שמחת הנפש לבריה. הנה כאשר האדם מתבונן בעצמו בכל הענינים הגורמים לו להתרחק מאור פני ה', הרי שעצם הענין של ההתרחקות מאור פני ה' כלול בזה הכל, כי כאשר אין זוכים להרגיש את הטעם האמיתי בדף גמרא, ואין מרגישים את הטעם האמיתי של 'כי הם חיינו ואורך ימינו', הרי שאינו מרגיש ומבין כלל את תכלית הבריאה, כי האדם הרי נוצר כדי לעסוק בתורה ולהתפלל ולקיים מצוות הבורא, ומה שהאדם מוכרח לעסוק גם כן בעניני גופו, לאכול ולשתות ולישן, הוא כי כך עלה ברצונו יתברך, אמנם התכלית הוא עניני תורה ומעשים טובים, ומי שמרגיש שהוא רוצה וחפץ אכילה שתיה ושינה, ואילו להתפלל וללמוד הוא 'מוכרח', הרי שעדיין לא הגיע לתכלית הבריאה, והוא עדיין נכלל בכלל התרחקות מאור פני ה', כי כל זמן שעדיין אינו חי כפי האופן שנתבאר, הרי הוא בכלל ההתרחקות מאור פני ה'.

ולמה הדבר דומה, לאחד שנוסע בדרכו, ונראה לו שהוא נוסע בדרך המוליכה לעיר פלוגית, אך לפי האמת הוא נוסע בדרך ההפכית, ואז בא אליו אחד ואומר לו, אתה מדמה שאתה נוסע לעיר, האמת הוא שאתה נוסע לדרך ההפכית, שלא רק שלא יבא למחוז חפצו, אלא הרי הוא מתרחק משם עוד יותר.

התרחקות של ג' ימים ביום אחד

וזהו הענין שאמרו חז"ל (ירושלמי ברכות יד, ד) "אם תעזבני יום יומים אעזבך", כי

כאשר האדם מתרחק מהשי"ת, אזי כשיבקש לשוב לקדושה וליראת שמים באמת, לבא לידי חיות התורה ועבודת השב"ק, יהיה קשה עליו הדבר ביותר, כי הרי נתרחק ביום אחד מרחק של שלשה ימים, כי "אם תעזבני יום יומים אעזבך", נמצא שעל ידי התרחקותו יום אחד מלפני השי"ת, נעשה התרחקות של עוד שני ימים, ויש הפסק בינו לבין השי"ת שלשה ימים.

וענין זה אינו נעשה רק על ידי מי שנוסע בשבת רח"ל, אלא גם מי שאינו נוסע בשבת יתכן שיבא לידי כך, שכן כל אימת שאין האדם חי באופן שנתבאר לעיל, הרי שהוא מתרחק מלפני השי"ת, ואף שאינו רואה שהוא מתרחק, זהו האמת.

והנה על האדם לדעת שאף שעדיין אינו יודע איך להתקרב אל הקדושה, אין זה אומר שאין כזה מציאות, וכמו למשל מי שמעולם לא ראה את העיר ירושל"ם, והוא רחוק מירושלים, אין זה אומר שאין מקום בעולם הנקרא ירושלים, ואף שהוא רחוק משם, הרי שבידו להתקרב לירושלים, וכמו כן כאן על ידי התשובה יכול כל אחד ואחד להתעלות לתקן את דרכיו ולבא לדרך הישר והאמת.

ועלינו לדעת שעל ידי כל פעם שהאדם עובר על קדש עצמך במותר לך (עין יבמות כ.א) הוא מתרחק מהשי"ת, כי הוא מצוה מן התורה, ונמצא כל רצון שיש לאדם להנות מהעולם הזה, ובפרט אם הוא באופן של 'ויתאו תאוה' (תהלים קו. יד), וכמו שהיה אומר הר"ק מבלאזוב זי"ע שהתאו לבא לידי תאוה, הוא גורם להתרחקות גדולה מהשי"ת.

אמנם מאידך יש לחשוש שעל ידי התבוננות זו יבא האדם לידי שברון לב, וכבאר התניא בפרק לא, שאין זו התועלת הנרצה כאשר נשבר לב האדם בקרבו, כי הרי עבודת ה' צריכה שתהיה מתוך שמחה.

הדרך הישרה לדעת שיש בנו ב' כוחות

אך באמת הדרך הישרה היא שיהיה באדם שתי בחינות אלו, שהאדם אינו רק כפי מה שנראה בעיני בשר, אלא יש בו גם נשמה, וכפי ידוע שכאשר אנשים היו נכנסים לצדיק היה רואה אצלם את שני הבחינות, היה רואה את שורש נשמתו של האדם, ואף היה רואה גם את כל מה שהיה יכול האדם להתגדר

זו דרך ישרה וקלה לבא לידי קיום מצות "ואהבת לרעך כמוך" לכל נפש מישראל, למגדול ועד קטן. כי מאחר

כפי שורש נשמתו, ומורה לו איך ומה צריך להתקדם ולתקן בעבודת השם שלו, ומאיך היה רואה גם הנפש הבהמית, ומה שצריך לתקן שם.

והרי לפנינו שיש באדם שני כוחות, אמנם הגוף האדם עצמו, היינו הבשר והעצמות, אינם כלום, וכפי שאנו רואים שכאשר נשמת האדם יוצאת ממנו אחר פטירתו, שוב אין נשאר מאומה מגופו של האדם, [מלבד אצל הצדיקים הנשגבים שזכבו נפשם וגופן והפכו את החומר לצורה], אך עיקר האדם הוא הנשמה שבו, וכיון שיש באדם שני כוחות, לכן גם אם הוא לא מתנהג כראוי עם החלק של הנפש הבהמית, אין זה אומר שלא יתנהג כהוגן עם החלק השני שהוא הנפש האלקית, וגם אם כלפי הנפש הבהמית לא יהיה בשלום, לפי שעושה עמו הרבה צרות, אמנם עם הנפש האלקית יהיה בשלום, לפי שהנפש האלקית רוצה בטוב ובחירת בחיים.

ואפשר שזהו הכונה בדברי החובות הלבבות (שער הפרישות) שעל החסיד צריך שיהיה אבלו בליבו וצהלתו בפניו, ואין זה חלילה ענין של שקר, אלא הכוונה בזה הוא שיש באמת שני חלקים נפרדים באדם וכאשר נתבאר.

ב. תכלית תורה ועבודה - לעשות אין מיש

לבא לידי קיום מצות ואהבת לרעך כמוך לכל נפש מישראל למגדול ועד קטן, בפרק זה מבואר כיצד לקיים מצות אהבת ישראל, ודבריו מבוארים שהש"ת ברא את האדם יש מאין, ולשם מה ברא הש"ת את האדם, כדי שיעשה אין מיש, וכמו שאמר הרה"ק ר' אהרן מקארלין זי"ע, שכאשר הולכים בדרך הישר, הרי שגם המאכל והמשתה הוא בדרך הישר, וכאשר הולכים בדרך שאיננה ישרה, אזי גם התורה והתפילה אינם כראוי, לפי שהתכלית אינו התורה והתפילה, אלא התכלית המקווה הוא שעל ידי התורה והתפילה יבא האדם לידי אין, אבל אם על ידי התורה והתפילה מתגבר חלק היש שבו, שהוא מרגיש שהתעלה למעלה ראש על ידי תורה ותפילה, הרי זה היפך תכלית

הנרצה, כי התורה ניתנה לנו כדי שיעשה מיש אין, וכאשר הוא מרגיש שהוא נעשה יש, עי"ז לא יוכל לאהוב את השני.

אכן כאשר האדם משיג שהגוף ותאוותיו אינם התכלית, ואין נפק"מ בינו לבין אחרים, לפי שהתכלית הוא הנשמה, ונשמת כל ישראל שווה, שכן נשמתו הוא חלק אלוקי ממעל, וגם נשמת חבירו הוא חלק אלוקי ממעל, ממילא אין חילוק בינו לבין אחרים, כיון שהכל תלוי בנשמת האדם ולא בגוף האדם, ובנשמה כל ישראל שווים.

וענין זה שייך בכל הענינים, הן בעבודת האדם בענינים רוחניים, שהתכלית היא שיעשה מיש אין, וכן הוא גם מצות 'ואהבת לרעך כמוך'.

סימן והיכר שמתכוון לאמת

והנה בגמרא אמרו (יומא פ"ב), 'אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך, ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך, אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך, ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר ובכל מאדך', ובפשטות הכוונה שכאשר האדם נותן את כל ממונו עבור השי"ת, בזה נראה גודל אהבתו ל'השי"ת', שהוא מוכן לתת את כל אשר לו ל'השי"ת', שהרי כאשר האדם חושב על אהבת השי"ת, אין לנו ראייה שהוא אמת, אבל על ידי שמקיים 'ובכל מאדך' בזה נתגלה וניכר שהדבר הוא אמת.

וכמו כן לעניננו כאשר האדם אוהב את כל אחד ואחד מישראל, מראה בזה שהוא מבין את תפקיד האדם בעולם, ועי"ז אין אצלו חילוק בינו לבין השני, ובין גדול לקטן לפי ששניהם הם חלק אלוקי ממעל.

ללמד לאחרים תורת ה' אפילו על חשבונו

בענין זה אמרתי פעם בשיחה לבחורים ולאברכים, ושמעתי שכן כתב גם בחתם סופר (פתוחי חותם ליו"ד), שמה שאמרו 'ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה' (ירושלמי נדרים ט, א), היינו שהוא כלל גדול גם בתורה, שגם בשעה שהוא עוסק בתורה יקיים 'ואהבת לרעך כמוך', שהנה בדרך כלל הן בקיום מצות עשה והן בקיום מצות לא תעשה, מבקש כל אחד להשלים עצמו יותר

שגופו נמאס ומתעב אצלו, והנפש והרוח מי יודע גדול תן ומעלתן בשורשן ומקורן באלקים חיים, בשגם שכולן מתאימות ואב אחד לכלנה, ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש, מצד שורש נפשם בה' אחד, רק שהגופים מחולקים. ולכן העושים גופם עיקר ונפשם מפלה, אי אפשר להיות אהבה ואחווה אמיתית ביניהם, אלא התלויה בדבר לבדה.

מהשני, ויש לך מי שרואה בעצמו מעלות ובשני רק חסרונות, וזה בודאי שאינו טוב. ואפילו שהוא רואה מעלות גם על חבירו, אבל אינו רוצה ללמוד עמו, ולהחסיר משלימותו, כגון שהוא יכול להוסיף ללמוד באותו זמן הרבה דפים גמרא וכדו', עדיין חסר לו במצות ואהבת לרעך כמוך, כי על פי אמת על כל אחד להפריש מזמנו ללמוד עם הקטן הימנו או החלש הימנו, ואף שעי"ז לא יוכל להוסיף וללמוד.

לפי שאם כל תכליתו בלימוד התורה הוא כדי לקיים רצון השי"ת, ואם כן כשהספה"ק מלמדים אותנו שבכלל 'ואהבת לרעך כמוך' הוא לסייע לשני בתורה ובמצוות, אם כן עלינו להשתדל להקדיש מזמננו ללמד גם אחרים, כי שכאשר מוסיפים ללמוד בעצמו ולא עם השני, אזי אף שבוזה הוא לומד יותר, אבל עדיין אין הוא בא לידי התכלית לעשות רצון הבורא, כיון שאין העיקר בלימוד התורה גרידא, אלא העיקר הוא לקיים בזה מצות הבורא, ולכן עלינו להקדיש מזמננו לאחרים, גם אם באותו העת לא נתקדם בלימוד כרצוננו, כיון שבוזה מקיים רצון הבורא, שהרי תכלית לימוד התורה הוא לקיים רצון הבורא.

ג. לאהוב את כל אחד כאחיו ממש

ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש. וכמו שאנו רואים בלשונות הפסוקים, שנאמר 'וכי ימוך אחיך' (ויקרא כה, כה ועוד), ולא נאמר וכי ימוך רעך, כיון שעל האדם להרגיש שכל אחד מישראל הוא כאחיו ממש. ולכן למשל כאשר אחד מישראל חולה ל"ע, כשם שלאחיו היה רץ להביא לו רופאים וממון, כמו כן יש לעזור לכל אחד מישראל, כיון שכל ישראל הם כאחים.

וזהו שאמר הלל הזקן על קיום מצוה זו, "זהו כל התורה כולה, ואידך פרושא הוא" כו'. כי יסוד ושורש כל התורה

ומה שאין מרגישים זה שכל ישראל אחים, הוא לפי שעדיין אין זוכים להרגיש שעיקר האדם הוא הנשמה, ובנשמה כל ישראל יחד, ויתכן שגם מי שעוסק כל היום בתורה ותפילה, עדיין לא הגיע עדיין לידי ההרגשה שהעיקר הוא הנשמה.

כל אחד ונסיונותיו ואי אפשר לדונו

ויש לזכור כסדר דברי התניא בפרק ל', 'והלכך צריך כל אדם לפי מה שהוא מקומו ומדרגתו בעבודת ה' לשקול ולבחון בעצמו אם הוא עובד ה' בערך ובחי' מלחמה עצומה כזו ונסיון כזה בבחי' ועשה טוב, כגון בעבודת התפילה בכוונה לשפוך נפשו לפני ה' בכל כחו ממש עד מיצוי הנפש וכו' וכן בענין עסק לימוד התורה ללימוד הרבה יותר מחפצו ורצונו לפי טבעו ורגילותו ע"י מלחמה עצומה עם גופו. כי הלימוד מעט יותר מטבעו ה"ז מלחמה קטנה ואין לה ערך ודמיון עם מלחמת היצר הבווער כאשר דמקרי רשע גמור אם אינו מנצח יצרו להיות נכנע ונשבר מפני ה', ומה לי בחי' סור מרע ומה לי בחי' ועשה טוב, הכל היא מצות המלך הקדוש יחיד ומיוחד ב"ה'. וכאשר מתבוננים היטב בדברים אלו לא מצאנו ידינו ורגלינו, וכיצד ובמה נתגדל או להתנשאות אחד על השני.

ד. אל תעשה את השונא הגדול שלך לאוהבך

וזהו שאמר הלל הזקן על קיום מצוה זו זהו כל התורה כולה ואידך פירושא הוא כו'. זקני הק' בעל הרוזא דשבת זי"ע היה אומר על לשונו של הלל הזקן (שבת לא.) "מאי דעלך סאני לחברך לא תעביד", ונקדים לומר, שבדרך כלל לא היה אומר זקני הק' דבר מוסר בקולות, וגם כאשר היה מאריך בדא"ח בסעודה שלישית לא היה צועק, אבל כשהיה אומר ענין זה בצפרא דשבתא וכדומה, היה אומר בקול של פחד, 'מאי דעלך סאני לחברך לא תעביד', מי שהוא השונא שלך אל תעשה אותו לחבר שלך, היינו שאל תדמה שהיצר הרע הוא אחיך הטוב, כיון שמתחבולות היצר הרע הוא שמדמה לאדם שכל כוונתו

הוא להגביה ולהעלות הנפש על הגוף מעלה מעלה עד עיקרא ושרשא דכל עלמין^ה, וגם להמשיך אור אין סוף

הוא רק לעשות עמו טובה, להרבות בשינה וכדומה, אך האמת שהוא השונא הגדול ביותר שלך, והוא רק מעמיד את עצמו כחברך.

וכן אמרנו בסעודה שלישית האחרון, שכאשר אחד נותן לחבירו לאכול מיני מזונות או לעשן ציגארעטלאך וכדומה, יכול להיות שהאדם מדמה שהוא חבירו, ומן החוץ נראה כרוצה בטובתו, אך למעשה הכנים הלה סם במאכל, וזהו מאי דעלך סאני לחברך לא תעביד, שלא תדמה בנפשך שתאוות העולם הזה והשקר והגאווה הם דברים טובים, כי למעשה הם סם ורעל רח"ל.

הבורא ב"ה הוא רעך האמיתי

ולפעמים היה מביא דברי רש"י הקדוש שם שהכונה "מאי דעלך סאני לחברך לא תעביד", הוא על הקב"ה, שהוא כביכול נקרא ריעך וריע אביך (משלי כו, י), וכונת חז"ל שמה שאין אדם רוצה שיעשו לו, שלא יעשה כן לאביו שבשמים, שכשם שאינו רוצה שיעשו היפך רצונו, כך לא יעשה להשי"ת.

ומהו רצון הבורא שיעשו ושלא יעשו, הם הרבה עניינים, 'ואידך פירושא זיל גמור', שעל ידי לימוד התורה ידע מהו רצון הבורא.

ה. להתוודע שהשי"ת הוא עיקרא ושרשא דכל עלמין

כי יסוד ושורש כל התורה הוא להגביה ולהעלות הנפש על הגוף מעלה מעלה עד עיקרא ושרשא דכל עלמין. וראה מה שכתב בספה"ק מאור ושמש (פרשת שמות בר"ה ומשה היה), שתכלית הנסיעה לצדיק אינו לשמוע את תפילת הצדיק ותורתו, אלא התכלית הוא ליסע לרבי כי שם יתוודע לו שהשי"ת הוא 'עיקרא ושרשא דכל עלמין'.

העולם אומרים שגו"ף, ר"ת גוף וויל פרעסן, גוף וויל פ'אפן, שהם רצונות הגשמיים שיש לאדם, אך מאידך גו"ף הוא גם ר"ת, גוף וועסט פוילען, אבער

ברוך הוא בכנסת ישראל למהוי אחד באחד דווקא, ולא כשיש פירוד חס ושלום בנשמות, דקודשא בריך הוא לא שריא באתר פגים. וכמו שנאמר: "ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך", וכמו שנתבאר במקום אחר באריכות.

ומה שכתוב בגמרא שמי שרואה בחברו שחטא, מצווה לשנאתו וגם לומר לרבו שישנאהו, הינו בחברו בתורה ומצוות וכבר קיים בו מצוות "הוכח תוכיח את עמיתך", עם שאתך בתורה ובמצוות, ואף על פי כן לא שב מחטאו, כמו שכתב בספר חרדים. אבל מי שאינו חברו ואינו מקורב אצלו, הנה על זה אמר הלל הזקן: "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום וכו', אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". לומר שאף הרחוקים מתורת ה' ועבודתו, ולכן נקראים בשם "בריות" בעלמא, צריך למושכן בחכלי עבותות אהבה, וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה'; והן לא, לא הפסיד שכר מצוות אהבת רעים.

וגם המקורבים אליו והוכיחם ולא שבו מעוונותיהם, שמצוה לשנאתם, מצווה לאוהבם גם כן, ושתיהן הן אמת: שנאה מצד הרע שבהם, ואהבה מצד בחינת הטוב הגנוז שבהם, שהוא ניצוץ אלקות שבתוכם המחיה נפשם

גוף וייל פ'ארט, והכונה כזה שכל הרצונות הלא טובים שבאדם הכל הוא מכח הגוף, אבל יסוד הנשמה הוא בהש"ת, ולכן על האדם לבקש ולהתחנן לפני הבורא ב"ה לקיים רצונו בכל הענינים בכל לב ונפש תמיד.

האלקות. וגם לעורר רחמים בלבו עליה, כי היא נבחינת גלות בתוך הרע מסטרא אחרא הגובר עליה ברשעים. והרחמנות מבטלת השנאה ומעוררת האהבה, כנודע ממה שכתוב: "ליעקב אשר פדה את אברהם". [ולא אמר דוד המלך עליו השלום "תכלית שנאה שנאתים" וגו' אלא על המינים והאפיקורסים שאין להם חלק באלהי ישראל, כדאיתא בגמרא ריש פרק ט"ז דשבת].